دملاامیردیوان

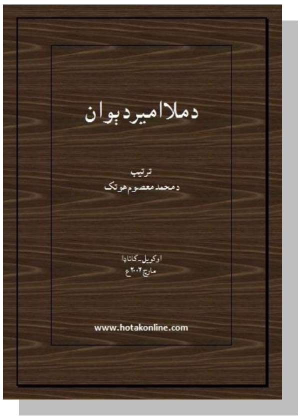

ترتیب

دمحمد معصوم هوتک

اوکویل-کاناډا

مارچ ۲۰۰۶ع

Ketabton.com
www.hotakonline.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملاامیراودېوان يې

دملاامیرددېوان دغه نسخه ،چي مادچاپ له پاره تیاره کړه ، ماته د ۱۳۲۵ ش کال په سر کي په کندهارکي لاس ته راغله اوترکتلووروسته يې راته څرګنده سوه چي دانسخه داروانباد حاجي دوست محمدبرېڅ له کتب خانې راوتلې وه[1] .حاجي صاحب مرحوم پخپل قلم ځای ځای د شاعرنوم دنومورې خطي نسخې پرڅنډوکښلی و[2] .

دملاامیردېوان دحجم له مخي وړوکی دېوان دئ او(۸۰) غزلي او نظمونه لري خودالفبې دتولوپتېيوغزلي پکښې سته. دپای پاڼي يې د (یاء) ردیف ته رسېدلي دي خوځوپاڼي يې کنډودي . مادانسخه تر موندلوځومیاشتي وروسته دزېرې په جریده (د۱۳۲۵ ش کال ۹ ــ ۱۰ ګڼه) کي معرفي کړه اودهغي لیکني لنډیزدلته مکرر رانقلوم:

---

[1] حاجي دوست محمدبرېڅ دسراج الملت والدین امیرحبیب الله خان دپاچهۍ په دوهم کال (۱۲۸۲ش) په کندهارکي زېږېدلی اودظاهرشاه دپاچهۍ په شپږدېرشم کال(۱۳۴۸ش) په کندهارکي وفات اوپخپله پلرنۍ هدیره کي ښخ دئ. پلاریې قیام الدین خان اونیکه يې محمدیوسف اخوندزاده نومېدی. دحاجي دوست محمدبرېڅ پېشه سوداګري وه اودځورلسمي هجري شمسي پېړۍپه دېرشموکلونوکي يې د کندهار د شاه بازارپه ختیځه راسته کي دپوښلي چارسوشمال ته دخارجي بوټونوپلورنځی درلود. حاجي صاحب په پښتوژبه دنثرپه برخه کي قلم چلاوه اویوه غني کتابخانه يې درلوده چي دپښتووپاړسي وعربي ژبو خطي نوادریې پکښې خوندي کړي وو. دده کتابتون په کندهارکي داروانباد محمدحلیم سلیمي (۱۳۸۴ ش مړ) ترکتابتون وروسته دخطي نسخودکیفیت اوکمیت له درکه مشهوره کتابخانه وه . دبایزیدروښان نوې موندل سوې رساله ، چي دعلم درسالې په نامه په ۱۳۶۴ ش کال داروانبادسرمحقق دوست شینواري په سریزه او سمون په کابل کي خپره سوه ، دحاجي دوست محمدبرېڅ له کتابتون څخه راوتلې وه . دحاجي دوست محمدبرېڅ زوی نوراحمدبرېڅ هم دپښتو ژبې لیکوال او دطلوع افغان اخبارپرکاره قلمي همکارو. نوراحمدبرېڅ په ځواني کي مړسو (دی بایدله اروانبادپوهاندډاکټرنوراحمدبرېڅ سره مغالطه نه سي).

[2] زه (هوتک) دنومورې لیک دده دکتابتون دنورونسخودکتلوله خاطره پېژنم اوزماپه کتابتون کي دحاجي دوست محمدبرېڅ په قلم داخونددروېزه دمخزن الاسلام ځیني برخي سته چي دخپل کتابتون دیوې نسخې اوداروانبادسلیمي دکتابتون دکومي نسخې ترمقابله کولووروسته يې یادابنت کړي دي. دحاجي صاحب مرحوم لیک په نسبتاً ښکلوخطونوکي راتلای سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملاامیردخورلسمي هجري قمري پېړۍ په سرکي په کندهارکي یوله هغوشاعرانوڅخه و ، چي مردف دېوان يې درلود اوشعرونه يې دخلکو خولوته لوېدلي وو . هسي خوپه پښتنوشاعرانو کي مـــوږد (امیر) او (امیرمحمد) په نامه څوتنه پېژنو،خوپیاوړي محقق پوهاند عبدالشکوررشاد د پښتانه شعراء په دریم ټوک (۸۲۷ مخ) کي د امیر په نامه یوشاعرمعرفي کړی دئ ، چي زموږتربحث لاندي ملاامیرسره يې ځیني ګډ وجوهات ستته . دی لیکي : ٬٬ امیرپه خټه پوپلزی و ، د کندهاردتلوکان[3] په کلي اوسېده دده دپښتو مردف دېوان شته او د پاړسو اوعربي دېوانونودرلرلوپه باب يې هم خبري کیږي .... دده ژوند د ۱۲۹۱ هـ ق کال[4] په حدودو کي تیاکلای شو اوعمريې تر۹۵ کالو پوري رسېدلی دي . له دېوانه څخه يې معلومیږي ، چي د ژوند وروستي کلونه يې په ګرش (هیلمند) کښي تیرکړي دي ٬٬ .

ددغي لیکني په استناد د ((فرهنګ زبان و ادبیات پښتو)) محترم مولف هم دده یادونه کړې ده . په پښتانه شعراء کي دامیر دکلام د (ی) ردیف څلور پښتو بیتونه خوندي دي . زه په غوڅه توګه حکم نه سم کولای ، چي (امیر)او (ملاامیر) به یوسړی وي . د (امیر) په باب خو لوی محقق پوهاندرشادلیکي ، چي ظریفه او شوخه طبعه يې درلوده . د ملاامیرپه دېوان کي مادظرافت اوشوخۍ صریحه نمونه ونه موندله . خو دعصر او وخت نزدېوالي اود اوږده عمر تېرول او د ملاامیرپه

[3] تلوکان دکندهاردپنجوایي ولسوالۍ مربوط کلی دئ،چي دکندهار ښار لویدیځ لورته پروت دئ. شاوخوایې دانګورو باغونه دي. دپښتو او فارسي ژبي شاعر او د تالیفاتو څښتن ساګزی ملاحسن اخوند (۱۱۷۷ـ۱۲۴۵ هـ ق) دهمدغه تلوکان دئ. فارسي دېوان يې چاپ سوی دئ.زما (هوتک) سره يې یوه ښکلې قلمي نسخه سته ، چي دهرات دنائب الحکومه سعدالدین خان د زوی عبدالعلي خان (خان آغا ؟) په پرمایښت د ((محمد رحیم الکوزي قندهاری الاصل ساکن هرات)) په قلم لیکل سوی دئ.

[4] دغه کال په پښتانه شعراء کي ۱۳۹۱ هـ ق راغلی دئ ، چي چاپي غلطي ده. دغه غلطي زما په پورتنۍ مقاله کي ، چي په (زیري) جریده کي خپره سوې ده ، بیاتکرار سوې ده. د مقالې ترچاپ وروسته ما اوفاضل استاد په دې باب خبري هم وکړې او ماوعده ورکړه ، چي دغه غلطي به یو وخت سموم. دادئ اوس (اووه ویشتمه دمارچ ۲۰۰۶ ع) مې خپله ژمنه پوره کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دېوان کي د (نهرسراج ویالي) یادونه[5] (۱) بیاهغه وجوهات دي ، چي ددوی ترمنځ شریک دي. د اوسنیو ماخذونو ، روایتو او دېوان څخه دا فیصله ګرانه ده ، چي ((امیر)) او ((ملا امیر)) به یوشاعروي. په هر صورت زه اوس دی د ((ملا امیر)) په نامه دموجوده دېوان له مخي تاسي ته درپېژنم اودېوان یې درته معرفي کوم. نوره څېړنه به راتلونکي ته پرېږدو . ګوندي داسي مواد لاس ته راسي ، چي ددې موضوع له سپینېدو سره مرسته وکړي.

زمادکتابتون په خطي نسخوکي دملاامیردیوان سته،چي نوم یې ((مخبر العشق جدیدی)) پرایښی دئ . دیوان مردف اودپای له خوانیمګړی دئ. دوروستۍ پاڼي رکاب یې (څمامقصود) لیکلی دئ ، چي داکلمات دراتلونکي مخ دلومړي بیت شروع ده . نسخه پرعادي کاغذ په توره سیاهي لیکل سوې ده اودډېر بي سلیقي او بېسواده کاتب کارمعلومېږي. څرنګه ، چي دېوان نیمګړی دئ ، دکاتب نوم اود لیکلو کال یې نسته . ددېوان پرڅنډو څوځایه ۱۳۲۷ او یوځای ۱۳۲۸ کښل سوي دي. نه پوهېږم ، چي دابه دلیکلوکال یاکلونه وي که یا؟ د دېوان ټولي غزلي اتیاوو ته رسیږي اود(ی) ردیف هغه څلوربیته ، چي د پښتنانه شعراء په دریم ټوک(۸۲۷مخ) کي خوندي دي ، ، دلته نسته. که (امیر) او (ملاامیر) یوشاعر وي ، نوبنایي دغه بیتونه به په هغو پاڼوکي وي ، چي ضایع سوي دي. ددېوان پیل داسي دئ:

له بسم الله وروسته. هذا کتاب مخبرالعشق جدیدی.

نن مشغول سه په الحمد و پــه ثنا   په دهان کښبي دي چلیږي ژبه ستا

[5] دنهرسراج دویالي یادونه زه پردې خبره دلیل بولم ، چي ملاامیرپه هیلمندکي هم استوګنه کړې ده او احتمالا په((ګرش)) کي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هربنده لـــــــره لازم ثناګویي ده   په قرآن کښي بیان کړی پاک مولا

++++

له دیوان څخه یې مادده دژوند په باب زیات مشخص تېکي ونه موندل. دامیر حبیب الله (۱۳۱۹ـ۱۳۳۷ هـ ق) یادونه یې ځوځایه کړې ده:

د سراج الملة والدین نبــــــــه دبدبه ده
ملا امیر دده دوعاګوی[6] نه د فرنګ یم

اویا:

ږېردي عـــــــــــــمر دامیر حبیب الله وي
ترســــا یه لاندي ناست امتیان ستا محمده
تل مشغول د قندهار پــــــــــــه آبادي ده
اوس مشغول پــه نهرسراج نهرا علی محمده
نهرسراج به خدای معمور که وخت نژدې دی
ملا امیر فقیر دوعـــــاګوی ده هرصبا محمده

دنهرسراج واله (ویاله) په ۱۳۲۵ هـ ق کال دهیلمند له رود څخه افتتاح سوه[7]

ددیوان د (ب) ردیف دیوې غزلې مقطع داسې ده:

دیارلس صدی هـــــــــم شپږویشت کاله
ووتېرشوي ملا امیر بیان کوي له هره باب

[6] ((دوعاګوی)) باید دوې ځپې ولوستل سي.
[7] حبیبي ـ عبدالحي پوهاند ـ دافغانستان تاریخي پېښلیک ـ ۲۲۲ مخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیارلس سوه شپږویشت هـ ق کال دامیرحبیب الله دپاچهۍ اووم کال دئ. له دي تولو خبروڅخه څرګندېږي ، چي دامیرحبیب الله دپاچهۍ دوران دملاامیر د شاعرۍ د اوج زمانه ده. په دغه وخت کي دی سپین ږیری دئ ځکه وایي:

ملاامیرپه سپینه ږیره تل ژړاکړي
راشه زماپرغریبۍ وکړه پـوښتنه

++++

اشعاریې دده پرعلم او پوهي باندي شاهدي ورکوي. دتصوف خوایې درنه ده. اخلاقي شعرونه هم لري. له اشعاروڅخه یې معلومیږي ، چي ملاامیرپه سلوک کي دنقشبندیه طریقي پیرو دئ . دسلوک اوسیر پړاوونه داسي بیانوي:

دوحدت له باغه درخته راښکاره شوه
نه یې مثل پـــــه زمین لکه نشترو

....

دتوحیدترسوزن ووزه که یکتا یې
که دوتا یې ځان یکتاکړه یک بشر

......

محبت دخدای نـــــهال پرخپل زړګي کړه
اوبـــــــــــوه یې په چشمه د شـــریعت
اســــــــم ذات د زړه صیقل دسالکانو
تصفیه د زړه راځي پـــــــــــــه طریقت
بیابه کشف و کـــــرامات درته حاصل شي
پوشیده لـــــــــره داحــــــال د حقیقت
معرفت مي شناخت دخدای پرخپل طاقت ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

((ملاامیر)) تعریف کـــــــــــــوي دمعرفت

په دېوان کي يې يوه تقريبا بشپړه فارسي غزله اوڅوشير وشکر بيتونه سته. فارسي شعر يې دټيټي سويې شعردئ او خوندورنه دئ.ٌ

+++++

+

دادهغي ليکني لنډيز و ، چي ماشل کاله وړاندي دکابل په زېري جريده کي خپره کړې وه[8](۱). تردې وروسته مي ددېوان قلمي نسخه د چاپ له پاره تياره کړه. اودتيارسوي متن يوه برخه مي (دٌ قٌ تررديفه) پخپل خط په يوه جلاکتاب کي پاکنويسه کړه اونورکارله ګران هيواد څخه دراوتلوله اسيته نيمګورپاته سو . دامتن اوخطي اصل يې له هيواده راته زماموركراچي ته راورساوه اومابياله ځانه سره کاناډاته راووړ(۱۹۹۲ ع) . سږکال مي دکاغذوله منځه دامتن راوايست له سره مي وكوت اوکمپيوټري چاري مي يې بشپړي كړې اودخپلو هغو ليکنو په تاخچه کي به يې کښېږدم، چي زماناچاپ آثاردچاپ په انتظار پکښي پراته دي.

دنوي کتني په ترخ مي لازمه وبلل داڅوټکي نورهم پرخپله پخوانۍ ليکنه باندي ورزيات کړم:

ملاامیردمتوسطي درجې ملا ، دټيټي سويې شاعر، دلوړجوش و خروش مخلص سالک دئ اوپه سلوک کي دنقشبنديه طريقي لاروی دئ. دېوان يې له يوڅوغزلوپرته نورټول دسيراوسلوک مسئلوته وقف کړئ دئ اودتصوف غامض اوپېچلي موضوعات يې په ډېرساده

[8] دنومورې مقالې بشپړمتن زمادناچاپه اثرٌ کچکولٌ په لومړي ټوک ۲۷ مخ کي خوندي دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعرکي بیان کړي دي .دده شعرله لویه سره هم فوق العاده ساده اوله هنري مزیته خالي دئ اوفني کمزورۍ،قافیوي نیمګړتیاوي اودوزن ناهماهنګۍ يې دلوستونکي مخي ته ډېري راځي،خودتصوفي اړخ زیاتوب يې دشعري قابلیت د نه وړتیا له امله دشعر خوند ورنګ نور هم ورپیکه کړئ دئ . ده ته خپل شعرکله کله دومره لوړښکاره سوی دئ چي وايي " پخته کار سالک " به يې په بیان پوهېږي (د " ن " ردیف) خو حقیقت دادئ چي دده په شعرکي مفاهیم بیخي په ساده پیرایه کي بیان سوي دي .شاعرته دسیروسلوک اوطریقت پرورشوباندي ځان " بالغ " ښکاري اود " دستار " ترلوتمه لري (د " ع " ردیف) خو ځای ځای بیا پخپله ورته ځان " ناقابل " ایسي (د " ف " ردیف) . شاعردسلوک دلاري خطرات هم له پامه نه دي اچولي اودآیات وحدیث په استشهاد وايي چي په طریقت تربل هرمسلک د"ملحدۍ" خطره ډېره ده(د " هـ "ردیف) . دی دخطرځای هم دخپلي تجربې اوپوهي له مخي نویو سالکانوته ورښيي (د " ن "ردیف).

شاعر غواړي دځینو کلماتو په راوړلوسره خپله تواضع اوانکسار تمثیل کړي اودځان له پاره د(کمینه ، دون همته ....) کلمات کاروي خو ددغو کلماتو مروجي معناوي دعجزو انکسار ښکارندويي نه کوي ، بلکي استعمال يې دلاسه لا د شخصیت ددرناوۍ پله سپکوي.

دملاامیرپه دېوان کي دیولړتاریخي پېښویادونه سوې ده چي مايې دلومړي وارمعرفۍ په لیکنه کي مثالونه راوړي دي اوتاسي يې یوه برخه وړاندي ولوستل (دسراج الملت والدین امیرحبیب الله خان ، دکندهار دنایب الحکومه یادونه اودنهرسراج دویالې دکیندلوکار) . ددې پر څنګ دی وطن ته دروسانودراتګ خبرداری اودهغوپه مقابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي دغزا اوجهادهځونه کوي (د " و " ردیف) چي مادهمدې متن په (۲۱) مخ (۱) حاشیه کي تبصره پرکړې ده.

دملاامیرشعري ژبه په عمومیاتوکي دلویدیځي لهجې ځانګړتیاوي لري اوپه خصوصیاتوکي بیادهیلمنداوروزګان دشاوخوا پښتنوژبه تمثیلوي . دی ځای ځای دشعري اړتیاله اسیته د کلماتو وروستي حرکتونه غورځوي او" نعمتونه" د "نعمتون" په شکل کاږي.

داوه هغه ټکي چي یادونه به یې دملاامیردشعرپه پوهېدلوکي مرسته وکړي.

محمدمعصوم هوتک

اوکویل ـ کاناډا

۲۷ مارچ ۲۰۰۲ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم اللّٰه الرحمن الرحیم

نن مشـــــغول شه پـــــــــه الحمدو په ثنا
په دهـــــــــــــان کښي دي چلېږي ژبه ستا
هــــــربنده لـــــــــــــره لازم ثناګويي ده
په قـــــــــــــرآن کښي بيان کړي پاک مولا
صددرودوصدسـلامه دي انعام وي
له ماخـــــــــــواره امتي پرخپل پېشوا
هــــــم پرآل هـــــم پراصحابو دده باندي
هــــــم پـــــــــرواړه ګذشته ووانبيا
که ظاهــــــــــرباطن الف شوي مردانه يې
په لباس د (ج) پـــــه پټ شي ســـــرتپا[9]
که د(ز)نسبت دي وکــــــــړوخپل نفس ته
پردغـــه تقصيرهمېش کــــــــوه ژړا
ښه محکمه پيالـــــــــــه نوش دقناعت کړه
بې صبري ده بدبختي لـــــــــــــويه بلا
شفقت دفقيروعـــــــــــظ ونصيحت دی
زياتي نه لـــــــــــري قدرت دضرب پرچا
راشــــــــه ونيسه محکم دربارمحکمه[10]
ځان ورګـــد کـــــــړه په مجلس داوليا
هرګناه لـــــره زنګـــــــونه پرزړګي دي
آئينه دزړه لــــــه زنګه کـــــــړه صفا
که صادق يې يک بيني يک جهتي کــــــړه
د تـــــوحيد پرلارتـــــلای نه شي دوبين بيا

[9] سرتپا = سرترپا
[10] دانیم بیتی کټ مټ ولیکل سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګمراهــــــــان د زمـــــــاني ترحساب تېر دي
(ملا اميره) کناره شـــــــه له هـــــــــــرچا

***

که ساقي راکه جـــــــامونه د کـــــــــوثر بيا
پـــــــه کارنه لـــــــــرم دنياو سيم و زر بيا
هست مي ستا په هست موقوف ده فضل وکړې
پرخپل هست باندي د هست وکـــــــړه نظر بيا
په نظر د کامـــــــــــــــــــلانو مي منظورکړې
معتکف دي د دربار يـــــــــــــــــــــم د در بيا
ممکنات چي رب پيدا کـــــــړه په قدرت خپل
داهــــــــــــــــمه دي نبناني د پيغمبر بيا
هيڅ د حسن سيال (يې) نشته پــــــه دنيا کښي
سيالي نه که ستالــــــــــه رنګه شمس قمر بيا
چي پيدا يې ستالـــــــــــــه رويه کل اشيا کړه
پاک الله پرتا عـــــــاشق ، تې[11] کړې اظهر بيا
وديدن ته دي محتاج شـــــــــــاه وګدای دي
که روزي مي ستا ديدن شي پـــــــــه محشر بيا
زه چي مست ورندانـــــــــــــــــه د زماني يم
ډېرمستان رندانـــــــــــــــه دي ستا د دربيا
عشق دي هسي سرګردان کړم په عـــــالم کښي
نه پوهېږم پـــــــــه خپل نفـــــــــع و ضرر بيا
بې صبري مي شوه غالبه ستا پــــــه عشق کښي
قناعت پياله که راکـــــــــــــــــړې پقدر بيا
د هجران په اورمي مــــــــــــــــــــه سيځه صنمه
(ملا امير) که مــــــــــــــــفرح کړې په نظر بيا

[11] تې = ته يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

صدقـــه شه صدقـــه شه دل وجـــان زما
تـــــردیدن وتـــــردیدن دخپل جانان زما
یـــودیدن وعاشقـــانـــولره بس ده
همېشه دوی ثناخـــــوان دي دخوبان زما
منتـــــــظرورتـــه ولاړدي بې اختیاره
که معـــــــمورشي په دیدن دګل ریحان زما
نه له سترګـــــوغائبېږي نه په سترګوبرابرده
لاردعقل نشته چي څرګندبه شي سبحان زما[12]
هیڅ تعلیم وعاشقـــانـــــــوته نه شي
دواړه کـــــونه دي پرې اینبې پرجانان زما
شابس شابس دعـــــاشق پرهمت باندي
چي یک بین شـــــو یک جهته پرمیدان زما
(ملاامیر)غـــریب دوبین دئ تي[13] یکبین کړه
رب کـــریم ده هم رحیم ده هـــم رحمان زما

***

چـــي طالب شـــــوم دمطلـــــــوب
په کـــال سلب شـــــوم مســــــلوب
هســــــي رنځ راباـنـــــدي راغـــــی
په مثـــــال لـــــکه ایـــــوب
دعشـــــق دارنـــګ ســــــخته زورده
بې بصرکئ[14] عشـــــــق یعقـــــــوب
که معشـــــــوق هرڅوجفــــــاکـــړي

---

[12] ددې بیت څپې د غزلي دنوروبیتودڅپو پرپرتله زیاتي دي.
[13] تي = ته یې
[14] کئ = کړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وعاشـــق تـــه وي مرغـــــوب
عاشقـــان چـــي همېـــــش ژاړي
بیمـــــاران دي پـــه مقـــلوب
لـــه دې رنــــځه به روغ نــه شـــي
بـــــې دیـــــداره د محـــبوب
د عشـــق هســــي غـــالب کار ده
خـــوار عاشـــق کاندي مغلـــوب
پخـتـــه کـــار عاشـــق هغــه ده
چي خپـــل عشـــق کانـــدي محجوب
کـــه مخلـــوق تې عشـــق ظاهر شـــي
بـــه یـــې نه بـــولـــي کتُـــب
ربـــه عشـــق مي پوشـــیده کړي
هـــم پر شـــرق هـــم پر غــروب
لـــه نقصـــانه عشـــق نګـــاه کړه
نفـــس حـاضره پر شمال هم پر جنوب[15]
مـــلا امیـــر غریب بیـــان کوي له عشقـــه
په مثـــال لکـــه مرغـــه اخلـي حبوب[16]

❊❊❊

له کاملـــه پیالـــه نوش کـــه په شتـــاب
پرهېزي شـــه لـــه ګنـا کـــه اجتنـــاب
خپـــل باطن کـــړه پاکـــیزه له هره خُبثه
ځان لایـــق کړه چـــي منظور شـــې دا حبـاب
بعضـــي خلـــګ په ظاهر ډېر آراستـــه وي
په باطـــن کي خباثت وي بـــې حســـاب

---

[15] دانیم بیتی څلورخپې زیات دئ
[16] حبوب = داني . جمع یې حبوبات دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بعضـــي خلګ په باطـــن ســـم آراسته وي
په شـــريعت[17] وي هم ملامت هـــم په کتاب
دغه دواړه نقصـــاني پـــه آخـــرت وي
چي حاضر شي په میدان د ســـــوال جواب
بختور ده چي ظاهـــــر باطـــن (يې) د واړه[18]
بـــرابر د شريـــعت شـــوه د وهـــاب
راشـــه تینګ پر شريـــعت شه که دانا يې
په شريـــعت به مفتوح شـــي د جنت بـاب
که څراغ د شريـــعت خـــدای په لاس درکړ
وبـــه نور ته يې عـــاجز ماه و آفتـــاب
هغـــه څـــوک چي ردوي حـــکم د شـرع
خـــلاص به نـه شي د دوزخ د سخت عذاب
پټ پنهـــان له خپله خدايه مشغـــولا کـړه
د صديـــق د سینې بـــوی تـئ[19] د کباب
کامـــلان مي غوصـــان د عشـــق دبحـــردي
ځان جهـــان وځني هېر غـــرق په دريـــاب
پیروي د کامـــل وکړه که صـــادق يـــې
زموږ په لاس ده د قـــرآن محکـــم تنـــاب
ديارلـــس صدي شپږويشت کـاله وو تېر شوي
ملا امیـــر بیـــان کـــوي لـــه هـره بـاب

***

که وصال دجانان غـــــــواړي په قیامت
په اخلاص وپـــــــه تصديق وکـــړه طاعت

---

[17] شريعت دلته دعوامو په شان دوه څپه ييزبايد ولوستل سي.
[18] اصل: هغه بختور ده چي ظاهرباطن دواړه
[19] تئ = تلئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مجلس ددلبرانـــــــوبه ورګـــــډ شي
که دې ترک کـــــــړ ددنــــــیازېب وزېنت
بې بـــــــقاده دادنـــــــیاهیڅ باورنشته
پـــــــه مثال لکه تېزبادځي پـــــه سرعت
پـــــــه دنیاپسې هـــــــلاکه زمانه ده
ابلیس کاندي حـــــــرص غالب ترقناعت
دانایان مې دي مشغـــــــول دیارپـــه مینه
پروانه که ددنیاپـــــــــــه زیان کثرت
اولیاء خـــــــدای نازولي پـــــــه دوه کونه
نبه دیدار به ورعطاکـــــــــــړي هم جنت
توکل موپرخپل خـــــــدای زموږمومنانو
بې لـــــه خـــــــدایه تکیه نشته دراحت
نبه تـــــــــــقواوهمت خوی دمسلمان ده
دشیطان تابـــــــعان ډک پـــــــــه خباثت
امان راکـــــــړي دابلیس دبده خـــــــویه
دده خـــــــوی ده ګـــــــمراهي بل فضیحت
مقصود تینګ کـــــــــــړه سوا پرېږده[20]
رضاجوی شه دنبه خـــــــــدای هم دحضرت
محبت دخدای نـــــــهال پرخپل زړګي کړه
اوبـــــوه يې پـــــــه چشمه دشـــریعت
اســـــم ذات دزړه صیقل دســــــالکانو
تصفیه دزړه راځي پـــــه طـــــــــــریقت
بیابه کشف وکـــــــــرامات درته حاصل شي

---

[20] دانیم بیتی ځلورځپي کم دئ.
سوا = ماسوا . اوماسوادخدای تعالی له ذات پرته نوروموجوداتواومخلوقاتوته وايي (غیاث)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوشیده لــــــــره داحــــــــال دحقیقت
تــــــــرعرش پـــــورته دي اويازره حجابه
داخل کېږي عـــــــارفــــــــــان بلند همت
معرفت مي شناخت دخدای پــرخپل طاقت ده
(ملاامیر) تعریف کـــــــــــــوي دمعرفت

***

خوارعاشقه معشوق ګوره که لــري استقامت
نن دي واردئ که پوهېږي د قــــــرآن په تلاوت
عوام خلق دي مجلس دعلـــــــــماوفقراکړي[21]
له تاثیري[22] پیدا کېږي تــــــــوانګري وقناعت
کـــــه راه رويې ســـــــم پرلاردشریعـــــت شه
رهروي بــې شریعته دئ سالک له[23] قبـــــاحت
ملحــــــدان په زمانه کـــــي هســــــي ډېردي
هیڅ خبــرپه شرع نه وي نه په تـــــرک دجماعت
موحدان مـــــي مستقیم همېش پــرجماعت وي
له ښه خدایه وي ترسان هـــــم له عذابه دقیامت
په لبـــــاس د حلـــــم پټ شه ســــر ترپایــــه
د حلــم لباس دئ هرمومن له مرتبه د شرافـــت
حـــلم خوی د انبیأ و اولیــــأ دئ کـــــه خبریې
قـهرغضب خوی د شیطان دئ نه دئ خوی د ولایت
غـافــــلان د یاره ذکره، نقصاني په دواړو کونو
عاشقان صفت ګویان د دلبرانو په دنیا هم آخرت
که تـــــــرعرش و کرسي لــــویه دي سینه شوه

---

[21] اصل: عوام خلق دي مجلس دعلماوفقراکړي په هردم.
اوترلاندې بیاورته کښلي دي: دعالم مجلس کوه که ته دانایې
[22] له تاثیري = له تاثیره یې
[23] سالک له = سالک لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوا ءالله به هسي غرق سي لکه فرعون هم جاهت[24]
(ملا امیره) پر عمل هیڅ تکیه مه کړه فضل غواړه
دغه لوی فضل عظیم دئ چي یې درکړ هدایت

***

د خوبانـــــو سردار تئ[25] پاس پر اسمان خوت
تېر تر عــرش و تر کرسي پر ښتن ګران خوت
چي مشــــغوله پـــــه صلوت طیبات شو
هر ګفتن یې درمرجـــــان تـــر ښه دهان خوت
د امت غـــــم یې زرغــــــون پر پاک زړګي و
هېر یې نه و چي دربار تــــــه د سبحان خوت
پـــــــر دربار د حق تعالی یې قـــدر ډېر دئ
وربخښلئ یې امت نـــــاز یې چـــلان خوت
ګفتګوی د ګـــــوی مګوی یې سره وکـــــړ
ګـــــوی بیان د شریعت دین یې روښان خوت
د مګـــــــوی خبري پټې له هـــــــر چا دي
پاک حبیب رب منع کـــــړئ ډېر یې زیان خوت
طی شـــــوه نه فلک اتلس کالـــــه یوه شپه وه
بې مثاله ښه مجلس د دوی تـــــــر میان خوت
پنځه فرض لــــــــــمونځونه شب و روز شول
که چا تــــرک کـــــړه آخرت لري[26] تاوان خوت
پنځه فـــــــرض[27] چي ادا پـــــه جماعت شي
خدای رسول به شي راضي دی پــه نېکان خوت
مومنانو امـــــــــر ونهی تول پـــــر ځای کړئ

---

[24] جاهت:

[25] تئ = تلئ (دکندهارکړدود)

[26] لري = لره یې ، ته یې

[27] فرض کلمه دلته دوي ځېپ بایدولوستل سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نصیحت د (ملا امیر) پـــــــر دل و جان خوت

***

زمـــــــوږ و تا ته دی ســـوالونه یا مغیث[28]
له تا غـــــوارو ډک جامـــــــونه یا مغیث
حاجتمند درتــــــــــــه ولاړ دي بې شماره
فریاد رس یې، له تا غـواړي حاجتونه یا مغیث
حاجت زمـــــا ده ستا رضا پـــــه دواړو کونو
د رضا دي طلبګار یـــــــم په عمرونه یا مغیث
هیڅ مقصود مي په ظاهـــــــــر باطن بل نشته
ستا رضا ما خلاصوي له هـــر غمونه یا مغیث
ربه قطع انتظار د خـــــــوار عاشق کـــړې
رحم وکـړه دیدار وکړه ته پر وکړه کرمونه یا مغیث
هر عـــــــاشق چې وي صادق په محبت کښې
تر چشمانـو یې خو ناب وهي موجونه یا مغیث
و خپل یار ته ســــل نظره د عاشق وي په هر دم
یـــــو نظر یې ستا دوا دئ د زخمونه یا مغیث
رد ، قبول دواړه مــــــوقوف ستا په رضا دي
و بنده تــه څه معلوم دي ستا حکمونه یا مغیث
مـــــومنان مي مقبولین پـــه دوه جهان کښې
د تقوی توکل ډېر دي اجرتـــــــــونه یا مغیث
بنه خلعت خدای د ایمان و مــــــوږ (ته) راکړئ
موږ پـــــر دا خلعت همېش کړو شکرتونه یا مغیث
پاک قرآن دي راستولئ لـــــــــــوی انعام ده
پکښې ډېر د حل حـــرمت دي بیانونه یا مغیث
زموږ ایمان پر پاک الله هم پر قرآن هم پر رسول ده

[28] مغیث (دمیم په پېښ) فریادرس ، هغه ذات چې فریادورته کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د(ملا امیر) پر زړه ډېر د عشق داغونه یا مغیث

***

په کوڅه کي دي ولاړ دي رقیبان کج
همېشه راته قهرېږي غمازان کج
جنګ جدل مي له خپل نفسه شب و روز ده
بل پر خنګ راته ولاړ ابلیس شیطان کج
په خپل فضل دي اسباب د جهاد راکړ
په اسم ذات سره وهمه کافران کج
د مومن زړه مي ترعرش عظیم لوی ده
اته برجه پر ولاړ د دښمن حیران کج
روح بادشاه عقل وزیر ده که یې ګوري
نفس شیطان ورته ولاړ دي پر میدان کج
ښه تقوی و همت وکړه مدت ورکړه
اته برجه کړه محکمه له نقصان کج
بیغمي هیڅ په کار نه ده د دښمن دار له[29]
د جرس په شان بیدار شه هم نالان کج
که غافل شوي له طاعته له اذکاره
وبېرېږه له دوزخه له نیران کج
محکمي دا اته برجه په طاعت وي
د غافل روح (مي) بندي ده د شیطان کج
سنګدلان چي بېدیني که سبب دا ده
د معصیت په رنګ یې رنګ ده دل و جان کج
هغه څوک چي توبه ګار شي زړه یې پاک شي
رب غفور ده هم رحیم ده پر عصیان کج
هر مومن چي توبه ګار د ما مضی[30] شي

---

[29] له = لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

له آینده و ځـــــان ساتي له هـــــر زیان کج
اول ځان تـــــــه نصیحت کـــړم بیا و بل ته
(ملا امیر) بیان وکـــځ[31] د هـــــــر تاوان کج

***

عـــــاشقان سینه سوزان غــــــواړي قدح
ودربارته دي ولاړنـــالان ګـــریان غواړي قدح[32]
هـــــرعاشق چي دهجران تـــــرمقام تېرشي
ګـــــــــویانوی شـــوپیدا ،وایـــــم نشرح[33]
بې صبری را ښخه هېرصبرسکـــــــون کـــــړ
اوس له ډېري تلـــــــــوسې شوم سینه شرح
په باطن کي درياب پــــــه جوش خـــروش ده
پټ پنهان[34] یم پکښې غــــرق زه یـــم فرح
خامکاران دي زيانكاران تـــــرهـــــغه وخته
چي تمیزورمعلــــــــومېږي دنیکۍ هم داقبح
چي آهن رنګه جـــــــوش ونه که په اورکښې
یوه کیلي کله جوړېږي چي بـه قلف شي په افتح
که دعشق په اورکښې نفس سوخته پخته کړي
دزړه نوربه دي شي پورته کل زمین کاندي اوضح
شریعت درســـــــول باغ زه يې باغبان یـــــم
(ملاامیر) بې ډنګوي هـــم په ضمني هم په صرح

***

دفراق زهرمي نـــــــوش کـــړي زړه خوله تلخ

---

30 مامضی : تېرسوی وخت
31 وکئ - وکړئ
32 داغزل ډېري قافیوي نیمګړتیاوي لري.
33 نشرح یوراز نظم دئ ،چي دهلک دزېږېدلوپروخت دخوشالۍ په خاطر په ډله ییزه توګه ویل کېدئ.
34 اصل : پټ پنهم ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمـــــامزاج شـــــو هفته يي لکـــه دبلخ[35]
ستاوصال زمـــــادوا د هـــــر مرض ده
پـــــه کارنه لـــــرم دوا دهندا وجلـــخ[36]
دوصال کوخه دي کـــوخه دي خلاصه جانانه
رقيبان پـــــه مـــــخه راغلل لکه ملخ
اوس حيران يـــــم چي پـــــرکمه به تېرېږم
لاربه خلاصه پـــــه غره شي که پـــه سلـــخ[37]
هسي ګـــــرم ده بازارد عـــــاشقانو
ســـــوړبه نه شي د سياه بند په يخ کلـــخ[38]
وعـــــاشق ته يې ژړا پـــــه برخه ورکړه
تل بـــــه ژاړي چي پـــــه زړه يې خنجرخرخ
هـــرګياه مي پـــــه باران خوشحالي کاندي
(ملاامير) ده ډېرخـــــوشحال په برف پـــرخ[39]

***

مـــــوروپلاروتـــــه هيڅ مه ووايه پوچ
مـــــرتبه بـــــه دي کـــــمتره سي ترمچ
پاک سبحان يې بيان کـــــړی په قرآن کښې
دوالديـــــنودئ حق ډېروباســـــه غچ
بيامي حق داســـــتاذانـــــوده بې شماره
ښـــــه محکم يې ټينګـــوه لکه سپين ګچ
بياحقونه پـــــهـــــرچادعلـــــماوو

[35] وايي دبلخ هوا يوه هفته سړه بله توده وي. دلته دغه ټکي ته ضمني اشاره ده.
[36] په اصل کې (جلخ) ته کښلي دي: نام وطن است
[37] غره دمياشتي لومړۍ ورځي ته او سلخ دمياشتي وروستۍ ورځي ته وايي.
[38] په اصل کې (کلخ) ته کښلي دي: سردی سخت
[39] اصل : فرخ . خوښګ ته يې بياورته کښلي دي: فرخ شبنم راګويند. شبنم ته خو په پښتو پرخه وايي اودلته يې دشعري ضرورت له امله (پرخ) ليکلی دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنبي مـــــــيراث يې وړی دئ پـــــه پچ
يومومن پـــــــربل مومن لــــــري حقونه
نبه محبت سره كـــــــــوئ شيطان كه تـــچ[40]
له كفاروبــــــــه همېش منازعـــــه كـــړو
له كفاروســــــره دئ زمـــــــــوږدين غچ
كه خپل شيخ كه دبل شيخ ته دست بـوسي كړي
تاله فيض وبركت لاس يې كــــــــــــړه مچ
تركـــــــــوه خپلـــــــه رضادبل دپاره
دمومن وزړه تــــه ګـــــــــــوره نه يې لچ
(ملاامير) فقيركه هـــــــــرخونصيحت كړي
دانايان خدای پـــــوهولي دجاهلوده خوله وچ

***

كه مــــــــــركی درلـــــره راغی ژوندون هيڅ
كه وصـــــــال درلـــــــــره راغی بېلتون هيڅ
دانايان پــــــــه قيل وقال دې پرخـــــوشحالېږي
وجاهل ته قيل وقـــــــــال مرګ ژوندون هيڅ
كه طاعت دي پـــــــــه مثال ريګ بيابان شي
په ريابــــــــه شي برهــــــــم لكه ګلون هيڅ
ځان صدف رنګه صفاكړه پـــــه درياب كښې
بې دريابه سنګ كلوخ هــــــم سفالون[41]هيـــڅ
درقيمت دئ پيدا كـــــــــړی پــــه خپل صبر
بې قېمته پيسي ږ بـــــــــــري دميسون [42] هيـــڅ

---

[40] تچ : دغوزاربدلو ، لوبدلو آواز (پښتوپښتوتشريحي قاموس) . دلته به دغوزراولوپه معنا راغلى وي

[41] سفالون = سفال = كودري

[42] ميسون: په معنايې پوه نه سوم. ښايي دمسيون = مسيو = ښاغلی اړول سوی شكل وي. دشاعرپه وخت كي ځيني اروپايي اصطلاحات (انګرېزي او فرانسوي) افغانستان ته رسېدلي وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمجــــــــنون دعـــــشق خبري چي باقي دي
ځني ورک ځان وجـــــــــهان وهم سکون هيڅ
که مجنون غـــــوندي صادق يې نن دي وارده
دليلی دوصال غـــــــــم خوره نورغمون هيڅ
هرعـــــاشق په خپل معشوق پسي مجنون ده
که معشوق وفاونه کړه شـــــــــواخون هيڅ
که عـــــــاشق يې پيروي دپاک قرآن کـــــړه
بې له خدايه بې رســـــوله نــــــورحبون هيڅ
(ملاامير)[43] چـــي همېش ژاړي مــرادېي ته يي
بې له تادي تـــــول باطل واړه ســـمون هيڅ

***

دمخلوق پـــــــــه صفت مه شـــــــه ارجمند
گمنامي کـــــــــــړه چي دي رب کاندي پسند
که هرڅولذيذطـــــــــــــعام وخوري بې ياره
هيڅ به درنه کـــــړي په خوله وزړه کښي خوند
په مجلس کښي داشرافـــــــــــوبنه ادب کړه
خبردارشـــــــــه چي اوازنه کـــــــــړي بلند
حـــــــــــرکات وسکنات که کلـــــــمات وي
په ادب کښي احتياط کـــــــړه که يې هوشمند
بندوبست دآخـــــــــرت کــــــړه که دانايي
پــــــــه کارنه ده ددنـــــــــيادبربست وبند
پردنيابـــــــــه پاته نه شي هيڅ وکـــــــــړی
که دمت حکم پـــــــــروشي دخــــــــــاوند
دطـــــــاعت دي خدای درکـــــــړي اسبابونه
نفس بندي کــــــــړه دطاعت په لـــــوی کمند

---

[43] اصل: ملاامیرمحمد. مادوزن دوارنی له خاطره ونه کیبنں.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځـان محکم کـــــړه دخپل رب وبندګۍ ته
په عقبا بـــــه نیک وبد شي درځـــــرګند
بدبختۍ غلبه کـــــړي پرهـــــــــرچاده
(ملاامیره)ځـــــان ساته له مکر وپنـــد[44]

***

څـــوک بند مه شه ددنیا پـــــه زیان وسود
خپل دلبرلـــــره ورتګ تاله بهـــــــــبود
پایمال کـــــړي عاشقان جـــــفادترکو
زه پایمال یم هـــــم اسیریم هـــــم مفقود
محصل دمـــــــرګ که درشي سهل کارده
نه چي درومي تراســــــــمانه دعشق دود
بي وصاله څـــــه ژوندون بندګي نـــــه ده
دوصــــــال دپاره ږده ســـــرپرسجود
که دعـــــجربندګي کـــــړه خدای قبوله
ستادرون به شي خوشبوی تـــــرلونګ عود
په هــــرغــــم پسي بنادي ده آیات ګوره
پاک خلیل شـــــوپه امان غـــرق شونمرود
ســـــــودله خدایه زیان له نفسه پیدا کیږي
په سبب دنفس هـــــــلاک شوه عادثمـــود[45]
سخته روځ دآخـــــرت زموږپـــــه مخه
اوس بایده دي استـــــغفارویـــل د درود

---

[44] په دې نیم بیتي کي(پند) دنصیحت په معنانه دئ راغلی، بلکي (مکروپند) دواړه اصطلاحاً دچل وفریب په معنا راغلي دي.

[45] اصل: په سبب دنفس هلاک شوه عادیان هم ثمود.

عاد و ثمود: عاددسام بن نوح(ع) له نسله وه .ددوی له پاره خدای تعالی هود(ع) ورولیږه خودنافرمانۍ له اسیته دبادپه توپان هلاک سول اوثموددحضرت صالح (ع) امتیان وه . وایي دوی دنافرمانۍ له امله ټول وسوځېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شب وروزده کـــــوچ وبارد ښـــــــونیازمنو
لکه کوچ کـــــوي سحاب پـــــــه بهارزود
دغج جهازراته جوړکـــــــــــړی خپل دلبرده
نه پوهېږم چي به ووزم که به غرق شم په کبــود[46]
وجودي وحدت[47]مـــــــــقام پـــرمنصوراغی
څني ورک فـــــــرق دواجدهـــــــم دموجود
خـــــــوا ربنده ده درمانده په دوه جـــــهانه
(ملاامیر) بیان کـــــــوي خدای یې مقصود

***

ددلبریاري کـــــــــړه تېنګه تـــــــــــرپولاد
ځان یې یارکـــــــــړه په زاري و پــــــه فریاد
ترکــــــــوه خپله رضادیارلـــــــــــــه پاره
پــــــــــه یوه نظربــــــــــه تاکاندي اوتـــاد[48]
ودلـــــــــــبرته دي معلوم ظاهـــــــــرباطن ده
کـــــه تاریک وي کـــــه صفاوي کـــه کسـاد[49]
هــــــــــــرسړی چي دپاکانومجلس غواړي
ځان دي پاک کــــــــړي له هــــــرخبثه له فساد
هـــــــــره درخته چي شیرینه وي په باغ کښي
پرمالک یې قــــــــدرډېروي تـــــــرشمشاد
که څـــــــــوک وکاندي نــــــظروحقیقت ته
بې له خدایه نـــــــــورمقصودهـــــــمه برباد
غیروباســــــــــه له میانه پـــــــــــرلارسم څه

---

[46] دانیم بیتی دغزلي تربحرخلورخپې زیات دئ.
کبودته یې په اصل کي کښلي دي: دریای کبود
[47] اصل : دوحدت وجودي.
[48] اوتاد دخدای ددوستانو یوه ډله ده اودنړۍ په څلوروګوټوکي تصرف لري.
[49] کساد: هغه څه چي ناروا وي ، یارواج ونه لري یایې خریدارنه وي (غیاث)

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وصال بــــه یې معمورشې پـــه خپل مراد
ددنیا پــــــه جاه دي هیڅوک غلـــط نه شي
ګاهي ســـپوروي پـــــرسمند ګاهي افتاد
هــــغه تخت چي په هـــوا دسلیمان تـــئ[50]
خوآخـــــرزیرزمین شـــــــو بې بنیاد
ابراهیم بن ادهـــــــم چي خدای بادشاه کړ
بیایې ترکه کـــــړه دنیا پـــه دین شوښاد
هـــــرمومن دئ مبتلا پــــه دوه مقصوده
یــــوناقص ده بل کامل که لـــــري یاد
داناقـــــص مي دئ دنیا ، کامـل ایمان دئ
تـــــه کامله تینګوه ناقــص نامـــــراد[51]
کامــــــلان چي جستجوی دآخـــرت کړي
نیک عـــمل یې دئ تــــوښه دلاري زاد
اول ځـــــــان ته نصیحت کـــړه بیاوبل ته
(ملاامیرمحمـدده) ژاړه پـــــه فــــریاد[52]

***

کلــــــمه مي ده ویلي مـــــاپـــــرتامحمد
چي لــه رویه دي پیدا شــــــوه دادنیامحمد
(وه) راغــــــلي ډېردینونه تـــرتاوړاندي
ستاددین محکمي تیره تـــرهــــرچامحمد
نه زمین ونه اســـــــمان نه عــرش وکرسي
امکان نه لـــــــري چي بربه شي ترتامحمد
خدای درکـــــړي بلندي پـــــه دواړوکونو

---

[50] تئ = تلئ
[51] نامرادته په اصل کي لیکلي دي: بی فایده
[52] اصل: ملاامیرمحمدده ژاړه په زاري وپه فریاد

(c) ketabton.com: The Digital Library

له اوله يې پيدا كــــــړه لـــويي ستا محمد
تـــــــه سبب يې دهـــــــــمه مسبباتو
رب سبب كړې دهــــــــــــمه واړو سوا محمد
ستاګـــــــــــــربوان به ټينګوم پاكه حبيبه
ستاګربوان مي شـــــــريعت مصطفا محمد
دوحدت په زمــــــــانه كي تـــــوره شپه وه
تاريكه شوله زايله چي دي نوركړه تجلا محمـــد[53]
چي پيدا كړپاک سبحان نــــــورد حبيب خپل
دمعشوق يې انعام دركـــــړئ ياک مولا محمد
ته دغيبو خـــــزانه وې پـــــــه وحدت كښي
له وحـــــــدته رابيرون شـــوې پردنيا محمد
مـــــابنده لـــــــره لازم چي تل شاكـــريم
چي مشغول يـــــــم په ثنا وصفت ستا محمد
اميدوارد شـــــــــــفاعت دپاک رســـــول يم
كه شفيع شو[54](٢)ما به خلاص كړي له ګناه محمد
پــــــــــه رحمت ســــــره بللى پاک الله دئ
رب بادشاه كــــــړئ دجـــمله وو انبيا محمد
يــــــــولک خيرويشت زره دي لښكــرو مقرر
ته دټولو هـــــــــم سرداروې هــم بادشاه محمد
ستا په دين سرې[55] منســـوخـــــه كل اديان كړه
ستارب مرحـــوم كــــــــړى په رشتيا محمد
ډک روى دزمين ولــــــــه غــــفلته يا سروره
ستاددين روښنايي شـــــوه ترعرش بالا محمد

---

[53] دانيم بيتی دغزل ترنوروبيتوڅلورڅپي زيات دئ.
[54] اصل: كه دى شفيع شو ....
[55] سرې = سره يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

عـــــارفان چي رسيده که ولاهـــــوت ته
دغـــه فيض وبرکت هـــــمه دئ ستا محمد
له عـــــدمه چي وجـــــود دهستۍ راغی
ستاله هسته راپيدا شـــــوه کل اشياء محمد
ســــرچشمه يې دجـــمله وو مخلوقاتو
ته آبخـــــوريې داعـــــلی وو دادنا محمد
عـــالمان دي وارثان دين پـــــه روښانه
تـــــرقيامته ستاددين دي خيرخواه محمد
کافران مي تورزاغـــــان مخوني[56] تــورو
نه ښاييږي چي بـــه ګډ شي په باغ ستا محمد
ربه روی دپاک نبي زه خـــــوارعـــاصي يم
عفوه غــــــوارم معتکف ستاددرګاه محمد
خدای لوی کړی په لويي ترهــــــرمخلوق يې
هـــم ترعرش هم ترکرسي هـــم ترسما محمد
زه فقيرخـــــواريم دوعاګـــوی دمسلمينو
هـــم دواړوعلماوفقراهـــم اوليامحمـــد[57]
په توحيد کښي مي صادق کـــړي ستاپه مينه
(ملاامیرمحمد)[58] دي غـــلام ده هم ګداامحمد
محمدا ســــــم محضه زمـــــورد نبي ده
پـــه نګين کښي نـــوشته دانبيامحمد
دهـــــرمومن پرزړه مرقـــــومه کلمه ده
(ملاامير) غــــــريب ده ولي وارخطامحمد

***

---

[56] مخوني = مخونه يې

[57] دانيم بيتی هم دنورونيم بيتيوپه پرتله ثلورځپي زيات دئ

[58] دلته بايد (اميرمحمد) تول دري ځپي ولوستل سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تخت وبخت زموږ دباد شاه دې برقـــــــــراروي
پـــــه سراج الملت والدین ده مســـــما محمد
ډېردي عــــمرد امیرحبیب الله خـــــــان وي
ترســـــایه لاندي یې ناست امتیان ستا محمد
ربه اباد نائب صاحب لـــــــــري تــــرډېـــره[59]
اخلاص کښې ده دپیشوا هـــــم دباد شاه محمد
تل مشغول دکند هـــــــــــــــــاریه ابادي ده
اوس مشغول په نهرســــــــراج نهراعلی محمد
نهرسراج به خدای معمـــــــورکه وخت نزدې ده
(ملاامیر) فقیردوعاګـــــوی ده هرسبا محمد

***

که له یاره پـــــــــــــــــــریارراشي دوصال کاغذ
پرچشـــــــــــــمانو قبلوي دځان پایمال کاغذ
که عــــــــاشق لــــــــره یې خط دقتل راشي
وعاشق ته معلــــــــــومېږي ډېرد خیال کاغذ
دمنصورچې عشق صادق وحــــــــال یې ګوره
پاس پـــــــــرسرددارخندان ورک وجنجال کاغذ
پایبوسي دي سخته ګـــــــــــــرانه ده صنمه
زه به نسمه[60] ومخ تـــــــــــه ســـتادفــال کاغذ
نادیده پـــــــــرتامین شـــــــــــومه جانانه
راستولی دي خــپل دوست لــــه[61] دجمال کاغذ
که مي سرومـــــــال برهــــــم شي ستا په مینه
(ملاامیر) مي نه غــــــــواړي دسرومال کاغذ

---

[59] له نائب څخه یې مراد دکندهاردهغه وخت نائب الحکومه سردار محمدعثمان خان دئ.
[60] نسمه = نیسمه
[61] له = لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

امتي يـــــــم دنبي خـــــــيرالبشرسرور
ستادربارکښي تـــــرهـــرچاده معتبرسرور
له خپل نـــــــوره پيدا دحبيب نـــــورکړ
بيا پيدا دده له نورشــــــمس وقــــــمرسرور
ناسوت پټ ودغفلت پــــــــه تاريکه کښي
ستا پــــــه نورسره روښان کــوه وشجرسرور
تــــــراول اولين ده ترآخــــــرآخـــــرين ده
په شفاعت سره مخصوص ده پـــه محشرسرور
ستاامت بــــــــه منتظردشــــــــفاعت وي
دبخښښ ناري بــــــــه کاندي پراکبرسرور
ســـــــــتاامت به وبخښي ته به راضي شي
بيادي بخښه دنيکانو پـــــــــه قدرســــــرور
دمعصيت په رنځ رنځـــــــــوريم دواغــوارم
د(ملاامير) دوا ستاشفاعت دهـــــرضررسرور

***

دېرراغلي ستاغــــــــــمونه زمــــــــاپرسر
زه خـــــــوشحال يم ياره مـــــــــه شه مرور
پيداشـــــــوی زماصورت دغــــــــــم دپاره
قبول کـــــــری مـــــــابنده پــــرخپل بشر
په معناکښي لوی نعمت ده غمي[62] مــــه کـــړي
دېرلـــــــذت لــــــري ترقندوتــــــــرشکر
دعشق اورچي پــــــــه صورت[63] ونــه لګيږي
که تــــــه تــــــــه وې ته به نه شې اې غريبه

---

[62] غمي = غم يي

[63] (صورت) بايديوه خپه ولوستل سي

(c) ketabton.com: The Digital Library

که نـــــه تـــــه وې نـــــه دي زه څه برابر
په مجلس د خـــــــوبرویانو که ورګډ شوې
پاکـــــــیزه بــــــه ځني ځې لکه سپین زر
تردوه ښـــــهره شه[64] ورتېـــرهلته مجـــلس ده[65]
ته ســـــامع شــــــه دشین هـــې[66] دزېروزور
ستامقصودبـــــه تاته تې وجیم[67] (۲)انعام کړي
دامقام دهــــــــــغه ده چي قبول کړي د(ده)در
د تـــــوحید ترســــــــوزن ووزه که یکتایې
که دوتایې ځــــــان یکتاى کـــــړه یک بشر
خدایه (ملاامیر)عـــــامل دخپل بیان کـــړې
چي تېرېږي تـــــرتــــــــوحید ســــــم برابر

❊❊❊

جفادي اورلګـــــــــــوي صنمه لیري کړه نار
ودي سوم سرترپایه خودبه کــــــــومه ګفتار
شیرین ګفتاردجانانکه شنیده کـــــــــړم یاره
ترسرومال یـــم ورتېرکه کښېنوست زماپرکنار
سیمین بدن ددلبرمـــــثل بې[68] نــــه وي هیڅوک
پتڼ په اورتل سوځي اوس پرماخوارراغی وار
ستادبهاربلبلان شیرین زبان دي ګـــــــــویان
لیري دي ګــــــرزي زاغانوګل تې[69] نــــه وینم لار
رنځوریم زمـــــامقصودهته یې همېش موجوده

---

64 په اصل کې ورته لیکلي دي: ازشهردنیاوآخرت ګذرکن.
65 په اصل کې ورته کښلي دي: مرادمجلس مشاهده میباشد
66 په اصل کې ورته کښلي دي: سامع قرآن شاهاشوبمع عمل صدق
67 په اصل کې ورته لیکلي دي: تاج
68 بې = به یې
69 تې = ته یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواله تاغـــــوا ړمه پردردي پروت یم بیمار
غمازه مه کـــــړه هی هی نه پېژني خپل پردی
زه دي دښمن ګـــــړندی مخ له درځم په تلوار
ستاد هجران تلخګي پـــــرمالازم شبخیزي
برمن مکن ستمی عـــــاشقان هست ناقرار
ستاد وصال په هوا ســــــرګردان یم ترآسیا
من چه کـــــنم صنماپروت یم داورپرانګار
ربه په روی د حبیب ماکـــــړي غالب پررقیب
تویی ګل من عندلیب نیست مـــرابی توبکار
چند ســـــــوزم درآتش ترا باشد این روش
من غـــــلام خدمتش مـــــران ماراز دیار
ملاامیرهست فـــقیرمـــــرید شیخ کبیر
مـــــراتوبه برتقصیرعفوخــــواهم زغفار

***

خـــــم زلف توپیچ وتاب لکه مـــــار
عــــــاشـــقان هست تشنه لبه د دیدار
مجروح شد دل مـــــن زدست جان ای صنم
که دیدارراکـــــــړي یاره زما دوا د پرهار
موســـــــم ګل ګل ، ګل میشود شکـوفه
غفلت مکـــن ای بلبل آمدبتونـــــوبهار
چه ګناه کـــــرده عاشق دل وجان برده معشوق
امانت کی میدهی ، دلبره وکـــــــړه تلوار
هست خندان دلـــــبرم نـــــــظربمن فګند
شب وروزم انتـــــظارکه رابنکاره شي نګار
سرګردان شـــــوم دلبرا ستاددیدن په هوا
دیداربمن کن عـــــطاځای دکـــفارودہ نار

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملا امیر) غــــلام د دلبر ستا د درګاه خاکستر
ربه زاري کــــــومه مران زکــــــوچۀ دار

***

ستا په عشق کښي قبلـــــــــوم دځان پېغور
هیڅ باک نشته که برمنډ یــــــم که ســـرتور
نام وننګ راخخه ورک شـــــــــو ستا په مینه
اوس دعشق پــــــرآس همېش یم زرین سپور
ددنیا کـــــــورکه خــــراب شي نقصان نه ده
خدای دي نه کاندي خـــــــــراب دعقبا کور
دنیکۍ پـــــه زراعت که ځان کـــړې ستړی
پاک الله به شي خوشـــــــحاله هم غمــخور[70]
خــــــوی دترکودئ چپاو دعـــــــاشقانو
عاشقان واړه مــــــغموم په غـــــم نسکور
رقیبا ن راتــــــــه ولاړتـــــوره په لاس دي
نه بېرېږم خدای راکــــــــــړی دعشق اور
که یوزخم دخـــــــــطاراباندي جـــــوړشي
په یوه ګذارهــــــــــــزارکــــړم شل او کور
که محـــــــــــرم زه ددربارد خپل اشنای شوم
په کارنه لـــــــــــرم جنت حـــــورغلمان نور
هغه خــــوک چي مستغرق فی الفیوضات شي
ځـــــان کـــــــړي پټ د زماني د شــــروشور
یو ګــــوره، یوبوله، یووینه ، یوغـــــــــواړه
(ملا امیره) یک بین شـــــــــه نه يې شب کور

***

ستا دعشق پــه شراب ګــــــــــرزم مست خمار

---

[70] غمخورته يې په اصل کي کښلي دي: نبی علیه السلام

(c) ketabton.com: The Digital Library

له ماورک ځـــــان وجـــــــــهان شوهم قرار
راشـــــــه ونیسه خبردعـــــــــــاشقانو
چي حیات دي که مـــــــــمات دي که بیـمار
ستادعشق په رنګ مي ســــور درون بیرون ده
نه پـــــــــوهېږم چي لاله شـــــــوم که انار
ستاددرخـــــــــاوري به کړم په سترګوپوري
خپل چشـــــــــــمان روښانوم له ګردغبار
بي تکلیفه مي ناري دي پــــــه هـــــرګ کښي
دهــــــوهـــــــواوازنغمه کــــړي وارپه وار
دتـــــــوبي ونه که هـــــــــرخـــومېوه داره
زمـــــــــاديارپه رنګ بـــــه نه وي مېوه دار
که وفاکړي که جفاکړي مـــــــراد(دي) خپل ده
ستاجفاده سخته ګـــــــــرانه دوفایم طمعدار
عـــــــاشقانوځــــــان سپارلی پرخپل یارده
(ملاامیره) ځــــــــان سپاره پــــرحق ستار

***

ځان ببغم کــــــــــړه له دنیاڅخه لکه مــــــړ
ستادروح شـــــــــــهبازګذرکه ترعـرش لوړ
داخلاص پـــــــرمیدان باندي شــــه محکمه
بي اخــــلاصه وشیطان ســــــــریږي شوځوړ
ربه راکاندي تـــــــوفیق پرطـــاعت باندي
دحساب په روځ مامه کـــــــــــړي په خط پړ
غریبي ددنیاښـــــــــه ده تېرېده کــــــــړي
دمحشرپه روځ مامه کـــــــــــړي غریب اړ
ستادربارده عـــــــــــاموخاصو ، منعه نشته
زه درتلــــــمه رقیب کـــــــــــړم په بدککړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تشنه لب یـــــــم د وصال جامـــــونه راکړه
ماسیراب کـــړه تر دښمن مي کــــــړه ته لوړ
چي هـــــــجران دي د وصال له مــخه راغی
بې زحـــــــمته هنجه وړای نه شي کاکــــړ
هـــــــرسړی چي کسب و کاندي هــلاک شي
په دهـان کښني یې هـــــــرشی وي لکه ګوړ
ســــــتا دربار ده د پاکانــــــو دنیکانو
(ملا امیر) ده ګناهـــــــــکار پـــــــه ګناه خړ

***

راشـــــــه زما دزړه همدمه وکـــــــړه ناز
لــــــه رقیبه مي زړه تلــــــــخ ده لکه پیاز
ستا محبت مي پټ پــــــــه زړه کښني و ساتلی
په آخـــــــرا اخخه فاش شــــــــو دزړه راز
ګـــــــوياني له خپله ســــــــوزه دهر چاده
څه به وایم زمــــــــــاهمت شـــــو لکه باز
چي درون دچـــــــاپخته دعشق پـــه اورشي
عاقبت تـــــــــردهــــــــــان وزي دربه ناز
څه بنده خـــــــــه یې همت خـــه یې طاقت ده
چي ستادرله بــــــه درشي عـــــــاشق پایواز
دامید په دریاب غـــــــــرق لکه غـــواص یم
دربه کله پـــه لاس راکـــــــــړي زما دمساز
جاهـــــــــــلان مي له طاعته غـــــافلان دي
غفلت وړي ګـــــــــو یا مړه دي پـــــــه مجاز
(ملا امیره) ګـــــــــمنامي وخاکساري کـړه
خپل ځـــــــان بوله کم تـــــرملخ هم ترتـــاز[71]

---

[71] تاز: یوراز حشره ده. چورچورکه (پښتو پښتو تشریحي قاموس)

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

ستاو دیدته زمـــــاړبرکېږي هـــــــوس
محروم مه کـــــړه ماغـــــريب لکه مګس
دوصال دباغ دي سخته ګـــــــــــرانه لارده
ګرانه نه ده چي فــــــرياد کـــــړم دجرس
ستاددید خیال به ونه وزي زمـــــــــاله سره
که رقیب راته غـــــونډۍ کــړي خاروخس
سمندرنګه ســــــــــاکن دعشق په اوريم
نه په مرم نه دوتـــــولــــــــــــرمه وس
ديوسف په شـــــــان بندي دغم په څاه شوم
دوصـــــــــــال کاروان مي شه ډېرو ډېرپس
هرمــــــــرغه چي وي ایله په هــــــوا ګرزي
چي بندي شي ګالــــــــوي بـــــند دقفس
که وصال غـــــــواړي خدمت په اخلاص وکړه
په هــــــردم درته حاضرفــــــــــــریادرس
ستاد سترګـــــــوکتوو ایستم له حــــــاله
پردغــــــــــه حال پېژنـــــم کس وناکس
دايقين ده چي دمــــــــــرګ سپاره به راشي
(مــــلاامیره) تاله څــــــــه خنداهــــوس

***

ســــــــــتاپه فضل بــــه خلاصېږم له خناس
تل جهادورسره کـــــــړم يـــــــم په هـــراس
زمـــــــاپه زړه کښي اچـــول دخطروکاندي
غواړي ماکــــــړي مســـــوس[72] په ډېروسواس

---

[72] مسوس: هغه څوک چي وسوسه ورلوېدلي وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که توفیق مي خــــــدای رفیق کړ پرده باندي
پري بې نه ږدم بې مـــــــــرګیه په خپل لاس
چي دښمن د چا په کــــورشي حال بــې[73] څه وي
زما پر کـــــــــورهمیش ولاړ د دښــــــمن آس
را داخل زما په خـــــــونه نفس شیطان شوه
بندګي مي پـــــــه عـــــذاب شوه وکړه قیاس
په تصدیق و په اخــــــلاص عبادت وکــــړه
ځان ساته قـــــــوي دښمن لـــــري خناس
ښه صفا کـــــــــړه روح و زړه په ذکـــروفکر
خپل دلبر لــــــــره ورځه صاف تـــــرا لماس
هــــــــرعامل به جزا مــــــومي د عمل خپل
(ملا امیره) نیک پـــــربدو کـــــړه تل پاس

***

خدای د رکـــــــــړې د بردولت سنګ پاروس
ســــــــتا پـــــه زړه کښي مکان لکه پانوس
د دولت دي هــــــــــوا دار د بر دښـــــــمنان دي
پسي ګرزي کیقباد هـــــــــــــم دقیانـــوس[74]
ښه دولت لــــــــــره زنانــــــــوته نګاه کـــړه
پـــــــرپیره شـــــه که سردي وي که تمـــوس[75]
ترســــــــــهاره بیداري کـــــــــړه غفلت مه کړه
که غـــــــــافل شوې پرتا ږغ کـــــوي خروس
که دي دا دولت نــــــګاه کـــــــړته بادشاه یې

[73] بې = به یې
[74] کیقباد : د ایران افسانوي پاچا چي وایي سل کاله یې په خورا عیاشۍ کي پاچهي کړې وه (غیاث)
دقیانوس: یو ظالم پاچا و چي وایي اصحاب کهف دده له بېرې له ښاره وتلي و او په غار کي پټ سوي وو
(غیاث)
[75] تموس: د ګرمۍ موسم. د کندهار پښتانه تموښ ورته وایي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مــــــــقابل دي نه وينـــــــــمه چين و روس
سنګ پاروس که داخل په لــــــــوی بازارکړي
خدای به درکړي خوشحالي تـــــــــرنوعروس
تکليفات د شــــــــــــرعي پنډ پرخپل سر کړه
(ملاامیره) بې تکليفه لـــرګی نه کېږي ابنوس

***

په صيقل ســـــــــره ګناه کـــــــړه دزړه تراش
د توحيد پـــــــه نورغايب کـــــــړه بدخفاش
که صادق يې امـــــــــرونهی کـــــړه محکمه
په قـــــــــرآن کي نقش کـــــــړی دئ نقاش
خـــــــوباطله مـــــــدعاددښمن نه کـــړي
مــــــــــدعاددښمن دئ پــــــه شرعه پاش
ته آئينه د شــــــــــرع نسه[76] وخپـــل مــــخ ته
ســـــتاعيبونه به ښـــــــــکاره شي بې تلاش
هـــــــربنده چي پـــــه اخلاص بندګي نه که
په قيامت بـــــــــه شرمنده وي مـخ يې خراش
هـــــــربادشاه چي پرسپاه دولت بسيارکـــړي
هـــــــرسپاهي وي تېرترسرهــــــــم ترمعاش
(ملاامیره) دون هــمته تـــــــرهـــــــــرچايي
هسي کـــــــم يې ددنيا تـــــــــرادنی مــاش

***

په حصول د مقصود تل ګـــــــــــــرزي درويش
پري بــــــــه نه زدي خپل مقصود په زړه دلريش
ترک وهــــــــــلي ده دنياد خـــداى دوستانو
تردنيا تېرشـــــــــــــو محبت د خداى وريېش

---

76 نسه = نيسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې له جــــــذبه دوه جـــــــهان کله هېرېږي
که مــــــجذوب شــوې له تاپاته ګاوومېش
طــــــریقه وعشق ته جــــــذب الـــــهي ده
ته عـــــاشق یې که رب جذب کئ[77] درپېـــش
که عاشق شــــــــوې دغه لوی فضل درب ده
داســــــــــــم ذات په تېغ زخمي زړه همېش
دخدای اســــم ده ساکرتابــــــه مسکورکړي
یک بیني ویک خـــــواني به کړي ستاکېش
متنفربه له مخلـــــــــــوق ظاهــــرباطن شي
کع دي یاروي که اشـــــــناوي که دي خوېش
بنه بیان دجـــــذب عشق ده مـــــــومنانو
(مـــلاامیر) یې بیان وکــئ[78] خیرانــــدېش

***

په خپل ژوندچي خپل یارنه کړې فـــــراموش
خپل یارېــــــــــوله تابه کاندي زرین پوش
وعــــــــاشق ته دمعشوق صفت شکــــروي
په ظاهـــــــــــره وي آرام باطن پــــــه جوش
په خپل عشق دطاعت بارپـــرمعشوق سپک شي
پــــــروانه که ددنیاپـــــــــه خرید فـــروش
عشق هــــــــــغه دئ چي پرشرع مـــوافق وي
مخاف له شـــــــــریعته شیطاني حق فراموش
نه ده چـــــامیندلی عشق پـــــــــه کسب جانه
دالباس دهغه چاده چي یې رب کاندي ورپوش
ددیداردي طلبګارعـــــــاشـــــــقان واړه

---

[77] کئ = کړئ
[78] وکئ = وکړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

همېشه وي سرګـــــــردان ګـــرزي مدهوش
(ملاامیره) که صادق يې پـــــــه طلب کښي
شب وروزدجفازهــــــــرکړه ته نــــــوش
همېشه بيان دعشق کــــــړه (ملاامیــره)[79]
په بیان کښي دي ثـــــواب ده نه شي خموش

***

زمــــــــــادزړه خيال تېرېده کاندي ترعرش
ارام نـــــه که ددنیاپـــــرفـــــاني فرش
ستادعــــــــشق له برکته مستغني شـــــوم
دوه جــــــهانه راته هيڅ شــــوه لکه قــرش[80]
راخخه هېردهـــــرشي خوندشي په دهان کښي
نه پـــــــوهېږم چي داتلـــخ ده اوکه تـــرش[81]
چي دعشق په اورمي ســــــــوی دل وجان ده
جنګ آســـــان شـــو د اورس[82] هـــــم دحبش
ســــــتادعشق په جامــوهسي مست خماريم
دناکـــــس اوس منت باريـــــم هم بارکش
رقيبان راتــــــــه ولاړستاپه کـــــوڅه کښي
پرورخم مانــــــوش کــــــړی دی ستابرش
دوي چشماني مي څلورشــــــوي ستاپه لوري
منتظردرتــــــه ولاړيـــــــــم پــــه جنبش
توکل پرخپل خـــــــــالق کــړه (ملاامیره)
خپل خــــــــالق بياله تاکاندي سوال پرسش

***

[79] اصل: ... ملاامیره فقیره
[80] قرش: دیوي سکې نوم دئ.
[81] اصل: .... داتلخ ده که شیرین ده که ترش
[82] شاعردلته (اورس = روس) له عامه محاوري سره سم راوړی دئ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخپل یارطلب کـــــوه تل پـــــه اخلاص
ځان غوټه کـــــړه په دریاب لکه غـــواص
عاقبت بـــــه درپیدا کـــــړي ترسرتېره
ته بــــه شې په دغـــــه درکلان خواص
که دي ســــــرله تنه ببل په غــواصۍ شي
په عقبا بــــه پیدا کــــــړي دسرقصاص
په طلب کښې دوصال که څــــــوک فناشي
رب به ورکـــــــړي درجـــه دخاص الخاص
په تــــــقوا و په اذکار زړه نـــــرم کېږي
پـــــه مثال لکه چي نـــــرم ده رصـــاص[83]
راشـــــه پرېږده دادنیاطلب دیارکـــــړه
ته مسلـــــــــم یې نـــــه ولیدبن عاص
ددنیامــــــحبت حـــــجاب ده (ملاامیره)
راشه ترکه دادنیاکـــــــــــړه په اخلاص

***

دمعشوق درباړله څـــــــم لـــــرمه عرض
که نــــــقاب له مخه واخـــــلي سرعوض
زه عـــــــاشق یم منتظرســـــتاودیدن ته
ستاپه دیدستاپـــــــه رضالـــــرم غرض
که عـــــطاراته دیدن کـــــــړي زماصنمه
زه خـــــوشحال یـــم که وړیاوي که په قرض
بې له تامي هیڅ مــــــقصودپه زړه کښې نشته
پرعــــــاشق باندي طلب دمعشـــوق فرض
عـــــــاشقان پـــــه هجران سوي دي دلبره
ارام نه کــــــــړي یوســـاعت پرزمین ارض

---

83 رصاص: قلعی (یورازفلز).

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څـــــــــوک چي توانګرپه قناعت شي
زړه يې خــــــلاص شي ددنياله سخت مرض
دانايانولــــــــره لــــــړاشـــــاره بـــس ده[84]
(ملاامیره) جــــــاهــــلان دي په زړه قبض

***

وخـپل یاروتـــــــــه ژړاده زمـــــــــافقط
تـــــــوکل پــــــرتا، نه پربل چاده زمافقط
ښــــــــه مي يارښـــــه يې ديدارده بې مثاله
ستاديدارتــــــــــه ډېره تمـــــــناده زمافقط
محــــــروم ستاله ديداره هـــــــغه څوک دي
چي کافــــــــروي دی دښـــمن ستاده زمافقط
تل دزړه دېګ پـــــه جــــــوش دعشق په اور
ترچشمانو مي خــوناب ګاه وبيګاه ده زمافقط
پخته کارعـــــــــاشقان موج لکه درياب کړي
ځني ورک ځان جـــهان محبت پرتاده زمافقط
منصفان که انصاف وكـــړي په خپل ځان کښي
هيڅ منت بــــــه نه پرتاونه پرمـــــاده زمافقط
په عالـــــــم کښي منت بارشوي (ملاامیره)
دتهمت په پېټي ماته شـــــوي ملاده زمافقط

***

څـــــــــوبه ګــــــــزمه ژوندی پردابساط
طمع نه کــــــــړم چي پيدابه کــــــړم نشاط
شيرين عــــــــمرپه غفلت رابانـــــدي تېرشو
نه مي وکــــــــړه ښه تــــــــــقوا واحتيــــاط[85]

[84] اصل: ... لړاشاره بس وکافي ده
[85] اصل: ... ښه تقوا وعبادت احتياط

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیاځـــــــای دکـــــوچ وبارهیڅ باورنشته
وداناتــــــــــه ده څــــــــرګندلکه رباط
زندګي کـــــــــړه واړه صرف په عبادت کښي
تېربـــــــه شي دباد په شــــــان پرپل صراط
هیڅ عـــــــــــاشق به له رقیبه وېره نه کړای
که له یارســــــــــره یې نـــــه وای اختــلاط[86]
داسم ذات په تېره تېغ کــــــــــړه زړه دونیمه
(ملاامیره) ډېربـــــــه څـــــوکــړي انبساط

***

دعشق بارزمـــــــــاپه شــــاده سخت غلیظ
راته جـــــــوړه تـــــــــماشاده بخت غلیظ
عــــــــاشقانوته یې دام دزلـــــــــفوایښی
عاشق بند شـــــــــــوترداړبند نشست غلیظ
بدعـــــــــمل راته رقیب شوزمـــــاوځان ته
نیک عمل ده زمـــــــاوځـــان ته تخت غلیظ
دغه تخت مي دبادشــــــــاه پـــــرتخت بالاده
وربي نه کـــــــــړم زمـــــاتخت ته بخت غلیظ
راخخه هېردیارمحبت کـــــــــړه دوه جــــهانه
همېش سپوردعشق پـــــــرآس یم سخت غلیظ
نن تناب دوصــــــــال تینګ نسه محکـــــمه
داتناب ده ډېـــــــــــردیــــــــارمخت غلیظ
عروه الـــــــــــوثقی رب بللی خپل قــــرآن ده
ته عامل شه(ملاامیره) دقـرآن نوشت غلیــــظ[87]

***

[86] اصل : ... که له یارسره یې نه وای سروکاروا ختلاط
[87] په اصل کي ورته کښلي دي: هرچه درقرآن نوشته شده است ، همه احکام محکم است.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه طامـــــع یــــــم ددیدارلـــــــرمه طمع
زه بلبل یــــــــم دګلـــــــــزارلرمه طمع
سیاحـــــــان چي سیاحت پـــرزمین کاندي
زه سیاح یـــــــم دبـــــهارلـــــرمه طمع
جوش خروش دعـــــاشــقانوپه سینه کښي
زه عـــــاشق دفیض انـــــــوارلرمه طمع
چي تشهیر اختیار وي هـــــغه خامـــان دي
زه پخته دګـــــــمنامیه، دقــــــرارلرمه طمع
نابالــــــغ فـــــقیران ډېر دي ، پیري کاندي
زه بالــــــغ دښــــــه رفــــتارلرمه طمع
په طریقت کښي نابالـــــــــغه ډېر کسان دي
زه بالغ دطریقت یــــــــــم ددستارلرمه طمع
کمینه بــــنده دخـــــــــدای(ملاامیره)فقیره
دتاخــــــون په وینو ســورلکه انارلرمه طمع

***

دلاله په شـــــــــان زمـــــــــاده دزړه داغ
ســـــــتادعشق له غـــــمو ،نه لرم فراغ
دبلبل په شـــــــان طلب کــــــــوم دګلـــو
که مي ولـــــــــیدای دیـــــــارد حسن باغ
که صدف رنګه سینه شـــــــوه دچــــاصافه
په صدف کښي دروښـــــــان وي لکه چراغ
دحقیقت پــــــــــــرګلستان بلبلان ګـــــرزي
کله ښـــــــايي چي ورګډ بـــــه شي تورزاغ
(ملاامیر)غریب دردمنده ســتاپه عشق کښي
په وصال سرېِ[88] معطـــرکـــــــــړه جان دماغ

---

[88] سرېِ = سره یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

خدای دي نه کاهیخ مسلـــــــم له عشقه صاف
چي له عشقه وي خـــــــالي ، ده بي انصاف
هرمومن ایــــــــمان راوړی په خپل عشق ده
دکافـروچي عشق نه وحساب نه شوه له اشراف
دجاهـــــــلو رجـــوع کله شي وعشق ته
عـــــاشقان دخپل زړګي کانــــدي طواف
له ازله قاســــــم کـــــړی نبــــه قسمت ده
کافـــــــران به په عــــــــذاب مـومن معاف
پرزاهـــــــدوباندي سپک بارد طـــــاعت ده
سبب داده پـــــــرمحــفوظ يې ده عشق چـاف[89]
هـــــــغه چاته چي طاعت مرغوب محبوب شي
داهــــــــمه ده واړه عشق ، وکـــــړه انصاف
دزاهـــــــدوکفاف قـــــــوت ولايموت دي
پـــــــه زيادت يې حکــــــم کبري داسراف
سرګــــــــردان اهـــــل دنيادي په طلب کښي
مــــــوړبه نه شي مګرخـــــاک شوشکم ناف
خـــــــــدای دي صبرقناعت زمــــاروزي کړي
(مـــــــلاامیره) لـــــه خپل نفسه کـړه خلاف

***

که صـــــــادق يې له ګناه کـــــــــړه ځان حنيف
په تـــــــقواوعبادت کــــــــــــړه نفس ضعيف
دنيکانــــــــــومحبت دځــــــــــان عادت کړه
خــــــــدای دي نه کاندي ګـــــمراه دچاحريف
دجاهـــــــــلو له صحبته بـــــعيد ګـــــــــرزه
په صحبت بــــــــه دنيکانــــــــــوشي لطيف

---

[89] ښايي چاپ وي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

عشق بازي له میانه واخـــــــله که دانایي
په خپل ځـــان کـــړه جامـه دعشق لفیف
پـــه ویل دمحققانـــــوفـــهم وکړه
هــــرګفتن یې تــرمــرجان و در ظریف
هــــرکامل له خپله ســوزه تصنیف کړی
ناقابل ده (مـــلاامیر) کــوي تصنیف

***

ماچي وخـــوړل دیـــاردلاس تریاق
راځخه ورک شـــووخت دصبح وداشراق
ستاله حبه ماسیوا شـوه فــراموشه
بیا پـــه یاددیارشیرین دهــــان بـزاق[90]
سرګردان و پای دوان شوم په عالـــم کښي
دعشـــق آس مي ځابک ولید تـــربراق
چي وصـــال مي ددلبرپه کـــوځه وشو
داخـــلاص پـــرمیدان پاته شومه طاق
له هـــغه پس خـوشحالي شوله راپېښه
بیامي ولیدځان جـــهان شومـــه آفـاق[91]
په ظاهـــرصورت مشغول یم له عـــالمه
ذمیمه شـــوله بدل پــــه نېک اخلاق
(مـــلاامیر) ده مــدرس دعشق په علم
دهــــربیت ثواب دي[92] ډېـرشي تـرعتاق[93]

***

ســـتادوصل دګلشن زمـــا اشتیاق

---

[90] بزاق: دخولې ناړو ته وایي. کله کله دخولې په معنا هم کارېږي.
[91] په اصل کي ورته کښلي دي: برهوش آمدم
[92] دي = دي یې
[93] عتاق: دمینځواومریانوآزادول

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه به وایـــــــم دهجران دلـــــوی فــراق
زه تــــرسروتــــرمــــــال وخپل جـانان ته
خدای دي نه کاندي زمــــا قـــــول په نفاق
په ژړاســـــــره زمــــــابــوتي کاني ژاړي
خـــــلاف نه ده دمعشوق عــــــاشق مشتاق
بدعمل زمـــــــاحجاب دیارله مـــــــخ شو
ورکـــــېده دي دحـــــجاب پـه نیک اوراق
دتــــــوحید پـه دریاب غرق شه حجاب نشته
نبـــــــه وصال بـــــــه دي روزي کاندي رزاق
دقسمت بــــــرخي وهـــــرچاتـــــه رسېږي
منتظرورتــــــــه ولاړدي تـــــــول عشـــاق
دوه جـــــــهان چي له تاهېرشـــوه (ملاامیره)
څه پـه کاردئ خـــــراسان ملک دعـــــــراق

***

بي جذب الهي به څوک پیدا کـــړي دزړه چاک
هـغه به مجذوب کېږي چي يې رب که سینه پاک
عــــــامل دشریعت شه ته خضوع وانقیاد کړه
تمثیل دامــــــرکاندئ زیاتي نه لرئ هیڅ واک
که فــــــضل دِرب وشي تابه کـــي[94] شاه شاهان
رتبه دعشق به درشي تابه کي[95] خس وخــاشاک
هغه (مي) بختورده چي دی تېرترنام وننګ شي
مـحکمه شریعت وي پخپل دین کښي وي چالاک
دعشق مثال غـــــمی ده دوه جهانه قیمت نه دئ
فــــــرض (یي) پټېده دي چي له تانه شي بېباک

---

[94] کي = کړي
[95] کي = کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګـــــوره هـــرزارع چي تخم خړنه که په مځکه
حـــــرام باندي خرمن دئ هم ثمرو هم خوراک
حـــــال دالياووګذشته وو پــــــــه داشان و
په درون کښې جوش خـروش ودهيچانه وادراک
خامان هغه کسان دي چي ظاهرجوش وخروش وي
نه وي دی تېرشـــــوی تـــــرنهه سره افلاک
روح دده محبوس وي په ناسوت په ملکوت کښې
ذيقه يې سينه وي غــــريب ګرزي ګريوان چاک
خپل نفس ورتــه وايي ترتانشته(هيڅ) ذاکربل
که دی په داغلــط شوتلخ يې کئ شيرين باغ ناک
بسکه (ملا اميره) خــــه ويل دي ترخوله خبږي
فقيران دزمـــــــــاني دي مبتلاخه ورته شاک

***

مــــن وعـــــــن د کتاب ورک د هـــغه چاشي
چي دعشق دودوني[96] بـــرشي تـــرداووه سماک
دري ذکره په حديث کښې بيان شوي که خبريې
يومي لساني دويـــــم قلبي دريم روحي ثناک
لســــــــاني مي لقلقه ده قلبي ذکروسوسه ده
روحي مشاهــــــــده ده درسول په قول پاک
فرحت دروحي ږبردئ که پـــــــوروغی سالک
پـــــر(ملاامير) چي راغی همېشه ده فرحناک

***

هـــــــرمريد دي خپل شيخ بــــولي پيرکامل
تابـــــه کاندي ومقصود تـــــــه پيرواصل
سست يقين که مــــــــريدي دواصـــــل وکه

[96] دودوني = دودونه ئي (لوګي ئي)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی بـــــه پاتـــــــه معرا[97] شـــي بې حــاصل
اول شـــــــــرط دمـــريدی مي خپل يقين ده
که شرط ترک شي مشــــــروط پاته شي عاطل
پـــــــرناقص که کامل يقين خـــــــوک وکه
ســــــــــتاد پاره بــــــه ناقص پيرشي کامل
هـــــــرمــريددي وخپل شيخ ته تسليم کاندي
پـــــــه دغـــــــه تسليم بــه شي بالغ عاقل
جـــــــماعت وردوظيفه پـــــرځان لازم کــړه
تقوا خـــــــوی کـــــــړه دګناه نه شي عــامل
دسلـــــــوک بيان مي کـــــړی پـــه پښتودئ
(ملاامیره) فـــــــرق کـــــــوه دحــق باطل

***

راښکاره شـــــــــوداشـــــــنای حسن جميل
محسنات ددنيا شــــــــوه خـــــــواروذليل
ښايستي ددواړوکـــــــونــــــوسرکوزي که
چي يې ولـــــــيدزمـــــــــاديارحسن اصيل
پــــــه کامــــــل صفت موصوف زمــادلبرده
خـــــــــوک به نه وکي[98] سيــــالي کثيرقليل
ترچشـــــــمانومي خــــــوناب ستاله فراقه
نه پـــــــــــوهيږم چي قصيرشي که طـــــويل
پـــــــــه طلب دخپل جـــانان يــم سرګردانه
پرې بې نه ږدم که غــــرق شم پــــــه رودنيل
سرومـــــــال زمــــــــافديه ترخپل جانان ده
(ملاامیره) صـــــــادق شه مــــه کــړه تعطيل

---

[97] معرا: لوڅ لپړ
[98] وکي = وکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ســـــتاووصـــــــل ته حیران ده زمــــادل
شین تــــــوتي د ګلســــــــتان ده زمــــادل
له فلکـــــــــه سنګ ریزي رابانــــــدي اوري
سرګردانه پرزمین هـــــم پر اسمان ده زمــــادل[99]
خــــــوب خندارا خـــــخه ورک دیارپه مینه
خودبه ژاړي پـــــه طلب دخپل جانان ده زمادل
پـــــرعــــــاشق دمعشوق کله دلسوزي شي
دلســــــــوزی مـــــهرباني ته نګران ده زمادل
غـــــــم دعشق راځخه هېرکـــــېږه نورغمونه
ستاله غـــــــمه سرګـــردان هم نالان ده زما دل
دظاهــــــــــردښمن که زرتوري پـــه لاس وي
هیڅ باک نشته په عذاب له نفس شیطان ده زمادل
بندي کـــــــړی دي دهــــــجرپــــه زندان یم
متنفرلـــــــــه اختلاطه دانــــــسان ده زمادل
ځـــــــان ملبوس دبي ننګیه پـــه لباس کړه
(ملاامیره) له جــــــهان څخه ترسان ده زمادل

***

دســــــــاقي له برکته ملک ګلـــــــــزارووینم
پـــــــرګلانــــــودبلبلو چــــــونهاروینم
زه بلبل ستادګلشن یـــــــــم بل ګلشن څه کوم
خـــــــزان نشته ستاګلشن همېش بهاروینم
هـــــــرګلشن لـــــــــــره خـــزان شته له فلکه
په امـــــــــان زه ســـــتاګلشن له هراضاروینم
عـــــاشـــــقان مي بلبلان دیــــاردباغ دي
ساکنان(مي) عـــــاشقان زاغــــان فراروینم

[99] تر دې نیم بیتي وروسته دوهم نیم بیتي څلورڅپي زیات دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـــــوشته مي پــــرمحفوظ دفتر د عشق ده
تسلسل د عـــــاشــــقانو واړ په واروینم
مــــومنانو مــــومني پــــه عشق پیدا کړه
پـــــه عقبايي لـــــویه ګټه د دیدار وینم
له دیــــــدار خخه مــــحروم ټول کافران دي
عـــــشق يې نشته دوی مــــقهوره د قهار وینم
ښــــــه شیرین بیان د عــشق ده (ملا امیره)
راشـــه وخت کـــــــوتاه دئ اوس تلوار وینم

***

خـــــدای راکــــــړی پاکیزه دین د اسلام
دغـــــه رحــــم د رحمان ده لـــوی انعام
جــــــماعت مي طــــریقه د پاک رسول ده
خبردار شـــــه لـــمونځ ونه کـړې بې امام
تارکان د جـــــــماعت بــــه شــرمنده وي
پـــــه عقبا بـــــه مختورن وي هــم بدنام
تل درود واســـــــــتغفار وایــــــه په ژبه
شفاعت بـــــه دي روزي شي د نبي خیر الانام
تــــوکل تـــــقوا همېش پر ځان لازم کـــړه
دښمن بند کـــــــړه د خضوع پـــه محکم دام
بیا منقاد د خپل پادشـــاه شــــه که دانايي
محکومي تــــــه همېشه کـــــــړه د حکام
(ملا امیر) غریب دوعا کـــــوی د هــر مومن ده
خصوصاً د خپل پادشـــاه هــــــــرصبح و شام

***

دیار دید لـــــــره ورځـــــــم بې پــــروبال یم
له دیدنه يې شــــــرمېږم بې جــــــمال یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه غلام یم بېکاره دیارپه کارکښي
کم همته بد هنره بد خصال یم
بندګي دي قبلوم پردوه چشمانو
یاره ته مي کړه قبول زه ډېر ملال یم
رقیبانو سرګردان کړم په عالم کښي
ستادربار لره درځم بند په جنجال یم
درقیب له همراهۍ مي سل توبې دي
نادیده یارمین کړی پرشین خال یم
کیمیاګر(دي) دکیمیا په طلب ګرزي
دیاروصل زما کیمیا په قیل وقال یم
عاشقان کیمیاګران طلب دیار کړي
که غافل شوم له طلبه بد فعال یم
دتغیرتبدیل لارنشته زما ویارته
په طلب یې دوصلت ودوصال یم
حیرانېږمه وځان (ته) وجهان ته
ولي ورک ځان وجهان شوبې کمال یم
زه منکر له بندګۍ دنفس شیطان یمه
(ملاامیرمحمد)بنده دذوالجلال یم

***

په ظاهرغریب ملاباطن ملنګ یم
په اسم ذات سره خوشبویه ترلونګ یم
لوی اقلیم دمومن زړه ده بې پایانه
وربې[100] نه کړم له غمازسره په جنګ یم
که لنبکرددښمن ډېرده هیڅ باک نشته
پنځه غشي مي په لاس ناست پرپلنګ یم

---

[100] وربې = وربه یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه غشي مي پنځه فــــــــرض لمونځونه
که ماتېنګ کـــــــړه زه ولاړ ديارپــرننګ يم
ديارننګ مي جـــــــماعت دپاک رسول ده
مومنان بـــې[101] تينګـــــــوو زه ناصح لنګ يم
پاک مسجد مي ده پالنګ مـوړباندي ناست يو
پرې بې نه ږدم که هــرڅوپه صورت ثورنګ يم
که وصـــــلت له ياره غـــواړي لاردغــه ده
که مي ټينګه کـــــړه دلاربادشاه اورنګ يم
افضل کړی خدای زمــــــوږدين ترکل اديانو
که عامـل دشريعت شـــــوم زه خوشرنګ يم
ستاد عشق له زخـــــمه سورلکه ســـورګل يم
عاشقان دي واړه ســــره ، نه چي زه رنګ يم
دوصـــــال طلب لازم پــــرمـــــاغريب ده
دهجران په اوردي سوی خـــــــوارپتنګ يم
هـــــــمراهي دبې دينانـــــوپه کارنــــه ده
بــــــهتردا چي له بې دينوڅخه پـــــرڅنګ يم
که رويت مي پـــــه نصيب ستاله جـــمال شي
ځوړند ســــــربه همېشه لکـــه متنګ[102] يــــم
دسراج الملت والدين بنـــــــه دبدبـــــــه ده
(ملاامير) دده دوعـــــاګـــوی نه دپرنګ يم

***

کباب کـــــــــړی دئ زمــــازړه اوردهجران
دغـــــــــه اورهــــــجران ديارغواړم تاوان
په عـــــــوض کښي وصال غــــواړمه جانانه

---

[101] بې = به يې
[102] متنګ : کمندته وايي (ظفراللغات) اوکمند دلومي په معنا دلته له بيت سره سرلګوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که وصــــــال مـــــــعاوضه شي نشته زیان
معشوقه له عـــــاشقانو حجاب نـــه شي
داادب ده دعـــــاشق معشوق تـــــرمیان
که عاشق لـــــره سـل روح دځان پیدا شي
همګي به کي[103] فـــــدیه تـــرخپل جانان
پـــــه دنیاکښي یې بل حب ومقصودنه وي
کل مقصــــــودیې وي دلـــبر، ژاړي حیران
هغه څوک چي پـــــه نظردمعشوق نیک شي
بیا یې ســــــپورکاندي دعشق پرآس دوان
ددنـــــیانــــام ننګ واړه ځني هېرشي
پروانه کـــــړي ددنیاپه ســــــودوزیان
کل هـــمت یې وي مصروف دیارپه حب کښي
بل حب نه کــــــړي صادقان دي عـــاشقان
پـــــه بیان دعشق شیرین مي روح وجان شو
(ملاامیره) دریاشـــــه پـــــرسپین میدان

***

ستاله غــــــمه راتـــــه اوردئ کل زمین
بې مثال ده زمــــــادلبرمــــــخ یې رنګین
محبت زمـــــاوســـــــیله ده ووصال ته
رقیبانــــــوراته کـــــــړی دئ کمین
بل اسباب دعـــــاشق نشته بې له عـــشقه
دعشق اوربــــه وســـــوځي رقیب لعین
بې تکلیفه هیڅ قـــــــاصدمقصودنه مومي
سرګـــــــردان دي قاصدان په زړه غمګین
اومي غـــوبني چي په دېګ کښي جوش ونه که

---

[103] کي = کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وبې نه خـــــــوري که غني وي که مسکین
چي پخته دعشق پـــه اورکښي عاشق نه شي
حـــساب نـــــه ده پـــــه رتبه دکاملین
دخامـــــانوخامکاري ســــوزوګدازده
تل بـــــه ژاړي دی بـــعیدوي له تمکین
په بیان د(ملاامیر) هــــغه پـــــوهېږي
چي ســــالک وي پخته کارزړه يې وي سپین

***

پــــه تناب دزلــــفوبند يــــم دجانان
نــــه خلاصېږم که ښند مـــه دوه جــهان
هیڅ مي وېره لـــه رقیبه غـــمازنه شي
پــــرځـــان وینمه پیره دتــورزلفان
شش طـــرفه فیوضات دجـــانان اوري
خـــالي نه ده هیڅ آفـــاق زمین اسمان
عـــاشقان همېش په غم کښي خوشحالي که
وصال غــــواړي پروا ، نه کـــړي په هجران
که نن ګــــوري تورو سپین دیارپه خط کي
ته عامـــــل شه همېشه ګـــــرزه ترسان
نــــه حسب نـــه به نسب دچاپه کارشي
چي حـــاضرشي دمحشرپه لـــوی میدان
خوشـــحالي دنیک عـــمل ده ونیکانو
بدعـــمل بــــه غمګیني شي دعصیان
که رضادجــــانان غــــواړي رضاپرېږده
که جانان له تارضاشو څه په کارحورو غلمـــان[104]
درضـــادي طلبګارزه خـــواربنده یم

---

[104] دانیم بیتی ترنوروخلورخپې اوږددئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملاامیر) ده ګناهـــــګارغـــــواړي غفران

***

چي خالق تخليق وکـــئ[105] زمـــــــادژوندون
بیاعاشق يې پرځـــــان کـــړم راغی بېلتون
په خپل عشق ســـــــره طالب زه دوصال شوم
شب وروزيم سرګــــــــــــردان په جګرخون
نه پوهېږم زمــــــــاپه باب قلـــم څه کښلي
چي يو غــــــــم وي نوشته که پـــــــه زرګون
که مي ورکه خــــــــوب خنداشوه ستاله حبه
پـــــــــه کارنــــــــه دي ددنياډېرنعمتون
نـــــــــورغـــــــــمونه راخخه هېرديارغموکړه
يارنيولی دئ له مــــــــخ ســـــــــل حجابون
محـــــــــرمات شبهناک شــــــــوه سل حجابه
له مذکـــــــــوره تقــــــوا کانـــدي صالحون
په نصيب دعـــــــاشقانـــــــــوعجزونيازده
ديارحب دعـــــــاشقانــــــــــوده ژوندون
تل مشغول ديارپـــــــــه وصل صادقـــان دي
سمندرغـــــــــــوندي ساکـن اوريي مسکون
تـــــمام صورت مي ستادعشق په اورکباب شو
(ملااميره) تالـــــــــه اوردعــــــــشق صابون

***

معشوقـــــــــان دعــــــــاشقانــــــوقاتلان
بي تقصيره ځني يـــــــــــوسي دل وجــــــــان
په عالم کښي سرګــــــــردان ګـرزي ګريان وي
بيايي قــــــــوت وي دزړه وينه دخپل ځــــــان

---

[105] وکئ = وکړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځني ورک صبرو سکـــــــون دیار پـــــه مینه
همېشه یې اوښـــــکي ځي تـــردوه چشمان
بې غمي شي پـــــرحـــــرامه په دنیا کښې
دفـــــراق اوښکو ترځـــــان وګــــرېوان
دوه جـــــــهانه ځني هېرشي بې دلــــــبره
سرومـــــال کـــــړي صدقه ترخپل جانان
پــــه کــــــوڅه دیارولاړبې نام وننګ وي
مـــــرتبه یې وي بلنده تــــــــراســـمان
پـــــه اول کښې محبت بیاګـــــــمنامي ده
(ملاامیره) ګـــــمنام شـــــــه که یې پوهان

***

له هـــــــجرانه همېش ژاړم پـــــــــه نارو
دیاردید پرمــــــــاشیرین ، تـــــرقند مسرو
درقیب پـــــــه محبوسۍ بــــه هیڅ بند نه شم
زه محبوس یـــــــــم دخپل یار پــــــه زولنو
چې یې تــــــوري زلفي بیا پــــرمخ خپري کړي
عـــــــاشقان سینه ســــــوزان په اند ښنو
رقیبان یې راتـــــــه کښېنول پـــه ځنګ کښې
اوس مي ولي پــــــــه تکـــــړو[106] پـــه سنګ رېزو
بــــــــــدبختي درقیب داوه لــــــــــه اوله
چې یې ذات دده پیدا کـــــــــړلــــــــه اورو
بیا یې وکــــــــړتکبرپـــــــــــه سجده کښې
پــه کارنـــــــــه شـــــــــو عبادت دږېرکلو
رقیبان مي دښـــــــمنان دپاک ایــــمان دي
(ملاامیرمحمده) ځـــــــغله پــــــــه ګامو

---

[106] کټ مټ ولیکل سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

خال دي ايښی دئ په ميان کښي دابرو
نن مجنون غوندي عذاب کړمه ليلو
ودربارته دي ملنګ پردوهه ناست يم
ولاړبه نه شم مګرديدراکړي خيالو
منتظردي دديدن لکه بلبل يم
څوبه ګرزمه محرومه له کتو
ياره جوړه شکوفه په زمستان کړه
اوکه نه وي جان دماغ مي کړه خوشبو
جدايي ديارترخه وصال شيرين ده
که يوځله وصال کاندي نن پېرزو
عاشقان دي شهبازان دياره مينه
سرګردان دي پرزمين پرلويوغرو
ربه روی ستاددوستانومي دروړی
عاشقان کړه منورپه انوارو
ستادعفومقام پټ له هره چاده
(ملااميره)عفوغواړه په زارو[107]

***

زماپه زړه يارد عشق اورولګاوو[108]
بيايي روح راخخه يووړغم يي نورولګاوو
خوشحالي دزندګۍ راپوري غم شوه
غم يي دروندده هجران زورپرماپورولګاوو
دنفس باغ مي ستادعشق په اورايره شو

---

107 په مقطع کي لږ څه تصرف سوی دئ. په اصل کي داسي وه:
ستادعفومقام پټ له هره چاده زمادلبره
ملااميره عفوغواړه په جړاوپه زارو

108 شاعر (ولګاوو) دخپلي لهجې سره سم کښلی دئ اوسنی ليکدود يې (ولګاوه) دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یک بینی ٔ یکجهتی ٔ بیا پرمـــــــازروولګاوو
مجوف زړګی مي ډک پـــــــــه سل فکرو و
د توحید په نورشوډک عجب یې شـــورولګاوو
رقیبان حیران ولاړ زمــــــاوحــــــــال ته
د توحید نــــــــورمي پیره په رقیب اورولګاوو
د معشوق پــــــــه طلب سټري عــــاشقان ده
(ملاامیر) مي په طلب ســـرپخپل ګورولګاوو

***

راشئ مـــــــــومنانو دخپل رب ثناګویي کوو
محکمه پرخپل دین شووبادشاه ته دوعاګویي کوو
راغــلي اروسان دي دوی وموږوته حیـــران دي[109]
غیرت د دین به وکــــــړوموږبه هم پهلواني کوو
حیات دي زموږبادشـاه وي کل اسباب برابروینم
قتل به کفارکړو مـــوږپردوی شمشیربازي کوو
پرخلافت دچـاریاردي محکم زموږبادشاه وي
مغلوب دي کافـران شي چي پردوی موږغالبي کوو
بدبخته کافـــــــــران دي نااميده له قرآن دي
فتح به خدای راکـــــړي دقرآن موږپیروي کوو
انګریزکه اروسان دي زمــوږجنګ څخه ترسان دي
مومنان ټول شیران دي اوس پردوی به چابکي کوو
ترســــــان مي اروسان دي دلاوره مومنان دي
غـازیان منتظران دي موږدوی ته کارسازي کوو

---

[109] دامیرحبیب الله خان په وخت کي افغانستان ته دروسانودراتګ خبره له تاریخي مدارکوسره سمه نه خېژي. دشاعرمرادبه یاپه سیمه کي دبلشویکي نفوذ دخپرېدوخطروي اودی به یې دروس دتجاوزپه نامه تعبیروي اویابه نوپردرقدباندي دروسانوپوځي تېري ته اشاره وي. دغه واقعه دغازي امان الله خان د پاچهی ٔ په اووم کال پیښنه سوې ده (۲۷ قوس ۱۳۰۴ ش) اوپه دې ډول نوتردغه کاله پوري دشاعرژوندهم یقیني کېدلای سي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

کــــــفار که هرڅوډېر دي د دین عقل یې هېر دئ
بې جنګه بې نـه پرېږدو د خپل دین موږ غاوري کوو
قـــاتلان که مقتولان شو که پاته پرمیدان شو
سود منده مومنان دي (ملا امیره) موعظي کوو

***

تـــــــریوسف ډېر ښایسته زمـــــــو ږ پیغمبرو
ستاره ورته عـــاجــــز شمس و قــــــمرو
غلبه د نـــــوریې تېره تـــــــهــــــرچاوه
په خـــــــوبانو کښي ځرګند لکه زیږلـــمرو
د وحدت له باغـــــــــه درخته راښکاره شوه
نه یې مــــــــثل پــــــــرزمین لکه نښترو
د کــــــمال پـــــــــه مېوه پره د غه درخته
مــــــومنانو مي نوش کــــــږئ ښه ثمرو
شاکـــــــران د دې مېوې بـــه سربلندوي
تورزا غــــــان له دې مېوې ښخه کــورکرو
مومنان دي خدای غــافل په دین کښي نه کړي
غـــــــافلان لــــــه خپله دینه ګاوو خـــرو
د طاعـــــت بار چي بابا آدم پـــــه شـــاکړ
مـــــــومنان بې[110] قبلـــــوي بار د پــدرو
مـــــــومني ده نیکنامي د عــــــقبا ګټه
مـــــومنانو تېنګه کــــــــړه که مي ضررو
د نبي پـــــــــردین ثابت شــــــــه (ملا امیره)
سپی رقیب ثابته نه شـــــــولـــــوی خطرو

***

ته آئینه د شـــــــــــرع نســــه[111] وخپل مخ تـــه[112]

[110] بې = به یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاعیبونه بــه ښکاره شي ته نیکبخته که بدبخته
ښـــــــه طاعت وبندګي دپاک الله کـــــړه
له ریا څخه ځـــــــان ســاته ،نفس بدبخته
ســــــره اورونه دي پـــــه لاس ددښمنانو
ستاطاعت وســــــرومال سوځي یک لخته
ستاپه ښهرکښي ښه کـــــوته په دولت[113] ډکــه
بېغـــــــم نه شي دښمن ستاده په زړه سخته
که ولاړ پـــــرخپل کــــــوته وي ترسهاره
اوس بادشاه يې ګـــویاناست يې پرخپل تخته
دتـــــــقوا تېغ پـــــه لاس ونیسه محکمه
درایله به کي[114] دښمــن ســـــــتاتخت وبخته
سرګــــــــــــردانه له خپل نفسه ډېرعالم ده
(ملاامیره) جــهادي شه مې پرېږده ګرم وېخ ته

***

ددنیاکه جستجـــــــوی پرداجــــهان کـــه[115]
که خدای هېروي آخــــــــرت لره تاوان که
پــــــــرجـــــــهان باندي ژړادیارلـــه حبه
داژړادمحبت دخــــــــــــدای دوستان که
چي دعشق په تېغ يې غـــــوځ دزړګي سرشي
دفراق په اوښکوتــــــرځــــان وګرېوان که
دصادق عــــــــاشق ژړاده پخپل ځان کښي
که مخلـــــوق ته شي ظاهــــردځان نقصان که

[111] نسه = نیسه
[112] داغزل په اصل کي د(ت) په ردیف کي. ماد(ه) ردیف ته رانقل کړه.
[113] دولت دلته ددنیاپه معنا راغلی دئ.
[114] کي = کړي
[115] که = کا

(c) ketabton.com: The Digital Library

دین دنیا ســــــره ضدین(دي) هیڅ شک نشته
په یوه ځـــــــــای اوراوبــــــه کله مکان که
دادنیاکه پخپل فکـــــــــرګلستان کـــړي
عاقبت به يې خــــــراب دمــــرګ خزان که
منزه دئ عشق دنفس له خـــــــــوی خصلته
دامشکل ده چي دیده ځــــوک بې چشمان که
جاهـــــــلانـــــوپه دنیادین بدل کـــړی
ددنیاهـــــــبربده نــــــه که دین نسیان که
که داناېي پــــــــرخپل سرنیسه لاســـونه
وجاهــــــل ته نصیحت ډېرعـــــــالمان که
ناصحـــــــان که نصیحت ددین بیان کـــړي
(ملاامیر) بـــــــــه یې قبول پردل وجان که

***

محبت دخـــــــــدای دوستان بې خدای نه که
په یوه زړه کښي بــــــه دوه محبت ځای نه که
په ظاهـــــــــروي له عــــــالم باطن له حقه
مشاهــــــده يې له خـــــــدایه بل رای نه که
چي توانګــــــــرد قناعت په خـــــزانه شي
هیڅ ګـــــــذربه دغنیانوپه ســــــرای نه که
احتیاجي بې خـــــــپله ربه دبل نــــــه که
روح وجـــــــــان به بې له خدایه فدای نه که
عــــــــاشقان دي طالبان دیاردوصــــــل
که واصل شي ومعشوق تـــــــه وای وای نه که
په کــــــــوڅه کښي دمعشوق حیران ولاړوي
خوښ خــــرم وي په حیرت کښي هم تلای نه که
حال وقـــــــــال دي موافق شه (ملاامیره)

(c) ketabton.com: The Digital Library

سالکان دي خــــدای خودبین خودنمای نه که

***

جـــــام دمی پیاپی نوش کړه ما په ذوقونه
زړه مي سوری لکه نی پــــــه نغمواوازونه
یارزمــــــابي وفا پــــــه جفادئ عـالمه
نقصان کل زمــــاخپل دګــــناه دریابونه
یارمي ګل زه بلبل پــــــه ژړاپسې مـــــرمه
دبلبل سینه تل تـــــرختلي خـــــــارونه
دلبري دلــــــجویي رهبري دي غــــواړمه
که ماخلاص په اخلاص کـــړې دغم له بارونه
مـــــاغریب کــــړه بعیدله شیطانه شدید
بدلــــــوي سودايي پــــــه دنیاجنتونه
مامرید کــــــړه قــــریب دګلشن عندلیب
ستاحبیب ســــــتامجیب پربنندم سرمالونه
ښه جلال ښه جـــــمال شین دي خال ده صنمه
پــــه ظهوردي خــــراب دکفارو ملکونه
ستانظرشــــــــوخنجرپـــه مجروح مي ځګر
سپین دي غـــــاښ وانوارپه روښان اسمانونه
ستاصــــــــدیق ستارفیق ترهــــــمه وشفیق
یارغـــــاردســـــرداردهجرت په مزلونه
پتهولــــــو خـــــوبان افضلین مي جانـــان[116]
بهـــــتري مهـــــــتري پـــه آیات حدیثونه
ستاابلــــــق ترفـــــــرق وتېرشوی مطلق
نازبردار ، رازکـــــــــــدارترجمله حجابونه

---

116 دانیم بیتی په لږتصرف رانقل سوی دئ. په اصل کي داسي و :
پتولوخوبان پرماګران افضلین مي جانان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دابیان شـــــــوعیان د(امیر) پـــــــه زبان
خــــــــوش لسان درفشان دجـانان صفتونه

***

دعشق اورمي پـــــــرزړګي وکـــــړه پوښتنه
زمـــــــاپرحال په چابکي وکــــــړه پوښتنه
شپږداغـــــــــونه عشق راکــړي پرسينه دي
دازخــــــــمونه دمــــرګي وکړه پوښتنه
ورنځــــــــورتـــــه كه دوادديدن ورکــړې
زمـــــــادواده پرهېزي وکـــــــړه پوښتنه
بیکاره غـــــــلام دیاریـــــــــــم ورته ژاړم
نن دغـــــــلام پربېکاري وکـــــــړه پوښتنه
هیڅ حاجت زمـــــــــــاپه کاروخدمت نشته
زماژړايارخــــــــوښوي وکـــــــړه پوښتنه
درقیب دلاسه ډېرپـــــــــه زړه غـــــمجن یم
نن زمـــــــاپرغمګیني وکــــــــړه پوښتنه
عشق جــــــهازشوګډ يې کړم په محبت کښې
ته مـــــــهربان شه پرغرقي وکـــــړه پوښتنه
(ملاامیر) پـــــــه سپینه ږیره تل ژړاکــــــړي
راشه زمـــــــاپرغریبي وکـــــــړه پوښتنه

***

الماسي خنجرپـــــــــه لاس زمــــــاددلبرده
عـــــــاشقان پـــــــه قتلـوي دايې هنرده
چې په برخه یې خـــــــــواري دسوزګدازشي
خـــــــودبه ژاړي چې زخمي یې دزړه ســـرده
هــــــــغه ځوک چې وي ببغم دیارله فکــره
ســــــــړی نه ده پـــــــه مثال دګاوخـــرده

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمحبت پـــــه اوريې ســــــوی پـه کلونو
چي وصـــــــال رابانـدي راغی نن اختره
غـــــلامي مي په اخـــــلاص دکامل وکړه
اوس ماذون شوم دکامــــــــل هسي نظره
وخـــــادم ته دمـــــــخدوم فيض رسېږي
هيڅ شک نشته درســــــول دخولې خبره
عـــــاشقان (يې) وديدن ته هـــــوسېږي
ځني پاتــــــــه نام وننګ وســـيم وزره
صادقان ديارپـــــــه مينه هـــغه ځوک دي
چي پـــــــه لاس (يې) همېشه دعشق دفتره
عــــامـــــلان دشريعت مي فايضين دي
پاک الله ځني راضي هـــــــــــم پيغمبره
عـــاشقان ترسرومــــــال وياره تېردي
چي ليدلی يې جانـــــان پـــه خپل بصره
ديارميني تورکــــــــودی کړم په جهان کښي
خاکساري مي جـــــــوړه کړې پرخپل سره
ګـــمنامي لــــــويه رتبه ده (ملاامیــره)[117]
اختلاط دزمــــــــاني ډېرشــــــوروشره

***

که وصال داشنای غـــــــواړې روځ دغه ده
بياځه نه شي دمـــــــــــرګي سخته ناره ده
نن دي وارده چي راکب پــــــرخپل مرکب يې
له مـــــــــرکبه که شيوه شوې توره شپه ده
په تياره کښي ځـــوک رسېږي ومقصودته ؟
لــــــوی مثال دئ نيکي واخله لاربنکاره ده

[117] اصل: ګمنامي لويه رتبه ده ملاامیره فقيره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــمبختان مې غـــــافلان د یارله ذکره
لـــــــغزیده وي وخپل نفس تـه مسخره ده
پــــرهــــمت د زاهــــدانو آفرین شه
نفس شیطان یې پـــــه عـذاب بنه تماشه ده
پیروي د پاک قــــرآن مــــو په نصیب کړې
چې همېش زموږ په خــــــوله ورد و ظیفه ده
په نصیب مــــــو شفاعت د پاک رسول کړې
پاک سبحان بې کي[118] خــو شحال کړې وعده ده
له دې خپلې بــــــدبختۍ شخه په عذاب یم
ګیله نشته پرهــــــرچـــامې توره شپه ده
هــــــرعـــاشق شیرین ګفتن شیرین زبانه
(ملا امیر) مې دریاشې ډکــې[119] ســــــینه ده

***

هغه څوک چې صادقـــــان وي ستا په مینه
محبت بـــې[120] هـــمېشه پـــــرخپل یار وینه
اول حــــــال د سالک دادئ اې درویـــــشه
چې پـــــــه حب کي د خپل شیخ به فناه شینه
حقیقت د حب یې هلته ظـــــاهــــــــرېږي
چې د پاک رســـــول په شــــرعه عمل وینه
دویم حــــــال د صادق داده په محبت کښې
چې د پاک نبي پـــــــه حب کښې فـــــناوینه
دریم حــــــال فنافی الله بـــــولي طالبه
بې له یاره مـــــاســــــوا کل ترک وهینه

118 بي کي = به یې کړي
119 ډکې = ډکه یې
120 بې = به یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه عشق نه دئ بل خــــــــه دئ دروغ وايي
چي خالي به له دې دروحبو خــــــــوک وينه
هـــــــرچي لار د شــريعت يې وي پرې ايښي
رهـــــــبر دده شيطان اورتــــي[121] شکـــوينه
که باوردي پــــــه آيات و حــــديث کېږي
ملحدي پـــــه طــــــريقت کښي ډېره وينه
هــــــغه خوک چي مستقيم پـرشريعت شوه
پــــــه سپين مــــــخ به آخرت لــره ورځينه
خــــــدايه عشق مي برابرپرشــــريعت کړې
چي مـــــــقام د مـــوحدۍ مي روزي شينه
(ملا امير) غـــــــريب صادق کړې ستا په مينه
امان راکــــــــــــړې په توحيد کښي له لعينه

***

ستا د هجران په اور وســــوی ارامي غوارمـــه[122]
زړه مي زخمي دا ستا له لاســــه دوايي غوارمه
دوامي وصل د جانــــــــان ګنج نوري غوارمه
زه خوار مسکين يـم بې تسکين زه دلجويي غوارمه
ستا د محبت پـــه درياب غرق صدف دري غوارمه
زه غواص تېر(يم) تــرخپل سر اجرت قوي غوارمه
له دواړو کــــــــونويم بېغم روشندلي غوارمه
له پخته ګانـو مي حساب کړې ګمنامي غوارمه
سيرو سلـــوک راباندي تېرشو مقبولي غوارمه
نفس و شيطان مي دښمنان ستا مــهرباني غوارمه
زمـــــامشرب د نقشبند پير مجددي غوارمه

---

[121] اورتي = اورته يې
[122] دي غزل ته پر سر کښلي دي: مناجات فقير ملا امير محمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاچندبه ســـــــــوزیمه نورمحمدي غواړمه
درعشق تـــوسوختیم دروصلت رهنمايي غواړمه
عـمرم عبث گذشت درطاعت عمرثاني غواړمه
پیرمي اولاددعـــــــمریارپیرقریشي غواړمه
(ملاامیر)خوارېږ دامنگیرزي[123] غـلامي غواړمه

***

په خــــــوبانــــوکښي کلانه راشه راشه
زمـــــــادزړه محبه گـــــرانه راشه راشه
پیروي دي قبلـــــــوم پــــــردووچشمانو
ته يې نورزمـــــــــــادچشمانه راشه راشه
زمادپیرنــــــــــوربه رهبرشي ستا ترنوره
ستانوربه شي رهبره تــرسبحانه راشه راشــه[124]
(دا)ستانــــــورده وسیله زمــاووصال ته
تــــــه همېش پـــــرخپل رب گرانه راشه
مــــــحبت دیارافضل تـــردوه جـــهانه
ته يې زمـــــادزړه ارمــــــانه راشه راشه
په کامل صفت موصوف تــــــرکل عالم يې
باطن نـــــورظاهــــــرانسانه راشه راشه
ستاامت هـــــمیشه فـــــــخرپه تاکاندي
تــــــه ســــــرداريې دنبیانه راشه راشه
ډېردي قــــــدرهـــم حرمت پرخپل خالق ده
کامــــــــل میره دخـــــوبانه راشه راشه
کمینه امتي ســـــتایم پاک رســـــوله
زه (امیرمحمد) ســــــتادغلامانه راشه راشه

---

[123] زي=زه يې
[124] دغه بیت دري ځلې زیات دئ.(هوتک)

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

عشق سرسري نه ده چي له سره دي بد رشي
محبت عارضي نه ده چي له زړه څخه بد رشي
بیان د عشق کومه و سالک ته یې ښیمه
مشتق له عشقیه دئ چي پیچان[125] پر بل شجر شي
عشقیه مي هغه شی ده چي غالب شي پر ګیاه
ذات د ګیاه ورک شي عشقیه مي پر اظهر شي
مثال د مومن داده که انصاف لري منصفه
که عشق باندي غالب شي تر ګیاه (یې) حال بتر شي
عشق ده په دوه قسمه ته یې زده کړه اې سالکه
یو مي رحماني بل شیطاني که دي باور شي
شیطاني هغه ته وایي چي نقصان د شریعت وي
ناري تجلي ویني په غلط مي ګاوو خر شي
رحماني هغه ته وایي چي پر شرع مستقیم وي
شوارق به د انوار فیوضات باندي مطر شي
تمیز د دې دوو ګران دئ د خطر ځای یې د غه ده
سالم به تر تېر بېږي هغه څوک چي بختور شي
زه (ملا امیر) فقیر یم په بیتو کړم بیانونه
محتاج زه د دعایم که پر ما د خدای نظر شي

***

بدبخته زمانه شوه له طاعته غافلان دي
و دین ته یې شاکړي په دنیا پسي روان دي
بیدارشئ مومنانو لوی سفر لرئ په مخه
نکیر منکر به درشي سوال جواب یې په ایمان دي
کامل که دي ایمان و هیڅ دي و بره خطر نشته

[125] عشق پیچان یو راز ګیاه ده، چي پر نورو ګلانو راتاوېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راووزه ونیکۍ تــه بدعمل دي دځان زیان دي
فهم وکه (اې) مـــــــومنه عاقبت دادنیا پاته
محصل دهـــرچامرګ دئ ځني پاته یتیمان دي
سپین زږه دي توربږي ګناهـــــونه دي ډېربږي
صیقل (یې) اسم ذات ده شــریعت که پرراوړاندي
پنځه روځي ژوندون دئ عــــاقبت به روانېږو
ژاړه (ملاامیره) نــفس شیطان دي دښمنان دي

***

یوه درخته یې نهال کـــــړه په قدرت کښـــي[126]
څلورښاخ (یې) ورپیدا کــــــړه په زینت کښي
هر(یو) ښاخ له ګوناګـــــــون مېوې څخه پرده
زاغــان ځني محروم بلبلان ګډ په وصلت کښي
بلبلان چي همېشه پـــرګل مین ملامت نه دي
معطریې دل وجـــــــــان په حقیقت کښي
چي بلبل غـــــــوندي صادق په مینه نه شي
دامشکل ده چي به ګـــــډ شي په جنت کښي
ســـــاکنان دهغي درختي هـــغه خوک دي
چي ترسروترمـــــال تېرشي په محبت کښي
مــــــــــثال ددرختي ذات دپاک حبیب ده
چایاران یې څلـــــــورښاخه په قربت کښي
بلبلان مي عـــــاشقان دخدای دوستان دي
رب ورکړي خــــــوشحالي په آخرت کښي
زاغان مي کافـــــــــــران منکرالحق دي
محرومي شـــــوله ورپېښه په خلقت کښي
پـــــه اول کښي مي ابیات مــــغلق ویلي

[126] داغزل په اصل کي د(ښ) په ردیف کي وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په آخرېي معنی ګـــــوره په وضحت[127] کښېـــي
ربه ســــرو مال قـــــربان زمـــاترنبي کړي
(ملاامیر)غریب غـــــلام تل په خدمت کښېي
عـــــاشقان دیار جـــــفاپروفــابولي
(ملاامیر) فقیرمغموم ده پــــه هجرت کښېي

***

دخپل اشـــــــنای دیدن له تلمه په تلوار...
زه خبرنـــــه وم چي پـــه مخه رقیبان راځي
دیاردغم ګـــــردوغبارزمـــــاپرځان راځي
دیارله عشقه مي خـــوناب نن ترچشمان راځي
(را) میسربه وصـــــــال نه شي بي ژړا عالمه
دفـــــراق اوښکي مي بهېږي پرګرېوان راځي
دادنیاکه هـــــمګي ګل وګلــــــزارشي
عـــــاقبت به شي فنادمــــرګ خزان راځي
څه دغم ژوندون یي زمـــــــاپه قسمت راکړ
بي له یاره دعشق دودمي تــــــردهان راځي
زماپه اوښکـــــــــوهیڅ اثرپرجانان نه شي
زمـــــاپرحــال نن په ژړازمین اسمان راځي
سرګـــــــردان وپایدوان پــــــردادنیایمه
ترک به نه کړم ستاطلب که هـــرڅوزیان راځي
دجنت تـــــــرګلــــو زیاتي تـــــماشه ده
چي مستغرق شـــم دیارفیض لکه باران راځي
که وفانه کـــــړي نن دژوندرمــــــق باقي ده
او که نه وي (ملاامیر) غــــــریب ګریان راځي

***

[127] وضحت = وضاحت ، څرګندتیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاجـــــــفاده همېشه مـــــــــاژړوي
رقيبان پــــــه نصيحت مـــــــاخندوي
زه حيران يـــــم چي ژړاكــــړم كه خنداكړم
نه پـــــوهېږم چي يارزمـــــــا څه خوښوي
دجــــــرس له حـــــاله حال زمامعلوم شو
تـــــــرخندازمــــــــاژړايــــــارقبلوي
دادنيادژړاځـــــــاى چي ببغـــــم نه شي
ستاژړالــــــــــره اجــــــرت ياردركـــوي
داجــــــــرت حساب مي خپلــــه زندگي ده
عــــــاقبت دصــــــورت حجاب پاره كوي
دمحشرپــــــــه روځ بــــه نيک وبدښكاره شي
دانايــــــــان مي نيک پــــــه بدنه بدلوي
آئينه دزړه صفاكـــــــړه له هـــــــــــرزنگه
(ملاامېره) خداى رحــــــــــمان ده رحم كوي

***

عــــــاشقان دي بيماران پــــــه زړه زخمي
ددېدن زكات غـــــــــــواړي پــــه مسكيني
هيڅ حـــــــاجت يي ددنيا په چــــــاره نه وي
نه پـــــــــــه كاريي وي جنت غـــلمان حوري
دخپل ياردېدن يي خـــــــوښ تردوه جهان وي
قاسم كـــــــــړى ښــــــــه قسمت دئ ازلي
دتوحيددباغ مي هــــــــرعــــــاشق بلبل ده
ودي باغ تـــــــه بل مــــــــرغــــه لارنه لري
دګلانـــــــوسيل بي بــــــــــهاره نشته
دديداررروځ لـــــــــوى بـــــهارده كاملي
په نصيب دي ښه ديداريه لـــــــــوى بهارشه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملاامیره) جنت پرېږده ددیـــارشـــه محبتي[128]

❊❊❊❊

❊❊

❊

❊

❊

❊

128 تردې غزلي وروسته دنسخې په پای کې د (زمامقصود) رکاب راغلی دئ خونسخه پرهمدې ځای نیمګړې ده اوزه نه پوهېږم چې څوپاڼې به یې لوېدلي وي (م. هوتک) .

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library